

Gemeente
Amsterdam

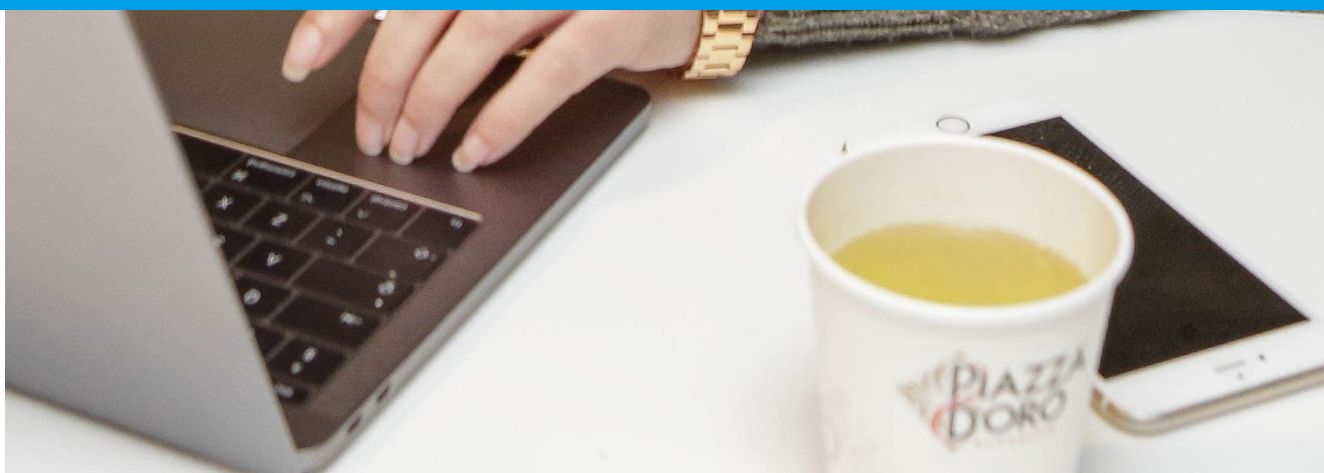

Vluchtelingenmonitor 2020

Hoe gaat het met de statushouders in Amsterdam?

Peildatum januari 2020 en indien nog niet beschikbaar juli 2019

Onderzoek, Informatie en Statistiek

In opdracht van: WPI
Projectnummer: 20047

Laura de Graaff
Lisanne Zethof
Sara Rubingh

Renske Hoedemaker
Idske de Jong

Bezoekadres: Weesperstraat 113-117
Postbus 658, 1000 AR Amsterdam
Laura.de.Graaff@amsterdam.nl

Telefoon 06 3900 0446
data.amsterdam.nl

Amsterdam, september 2020

Foto voorzijde: Statushouder aan het werk bij ABN AMRO, fotograaf onbekend, 2018

Inhoud

Inleiding	5
Deel 1: De statushouders in Amsterdam	8
1 Demografie statushouders in Amsterdam	9
1.1 Circa 7.300 statushouders gevestigd in Amsterdam	9
1.2 Instroom statushouders lager dan voorgaande jaren	10
1.3 Een derde is als nareiziger naar Nederland gekomen	11
1.4 Meeste statushouders tussen de 27 en 44 jaar oud	12
1.5 Meerderheid statushouders is alleenstaand	13
1.6 Relatief weinig statushouders in Centrum en Zuid	14
2 Werk en bijstandsafhankelijkheid	16
2.1 Zevenendertig procent van de statushouders werkt	17
2.2 Bijstandsafhankelijkheid gedaald de afgelopen jaren	19
2.3 Aanzienlijke uitstroom uit de bijstand	21
2.3.1 92% nog werkzaam na zes maanden	21
2.3.2 Statushouders vaker een flexcontract, maar meer contracturen	22
3 Voorzieningengebruik	24
3.1 Twee derde van de statushouders maakt gebruik van een voorziening binnen het sociale domein	25
3.2 Eritrese/Ethiopische statushouders maken vaker gebruik van voorzieningen dan Syrische statushouders	27
3.3 Jonge statushouders gebruiken vaker voorzieningen binnen meerdere domeinen, oudere statushouders binnen één domein	28
4 Inburgering en onderwijs	31
4.1 Meerderheid nog bezig met inburgering	31
4.2 Meer statushouders volgen mbo-opleiding	33
4.3 Van groot deel statushouders is opleidingsniveau niet bekend	35
Deel 2: Groepen statushouders uitgelicht	36
5 Kinderen en jongeren (0-17 jaar)	37
5.1 Aantal statushouders jonger dan 18 jaar sterk gestegen sinds 2016	37
5.2 Relatief veel jonge statushouders in Lutkemeer/Ookmeer en Zeeburgereiland/Nieuwe Diep	39
5.3 Vaker gebruik van voorzieningen in twee domeinen dan in Amsterdam	40

5.4 Klein deel statushouders volgt onderwijs op havo- of vwo-niveau	41
5.5 Een derde heeft een (bij)baan	41
6 Eritrese statushouders in Amsterdam	42
6.1 Ruim 1.500 statushouders met Eritrese achtergrond	42
6.2 Zeven van de tien afhankelijk van een bijstandsuitkering	43
6.3 15% gebruikt voorzieningen in meerdere domeinen	44
7 Vrouwen	46
Deel 3: Draagvlak en context Nederland	47
8 Vergelijking G5-steden	48
8.1 Demografie statushouders G5	48
8.1.1 Na Amsterdam wonen in Rotterdam de meeste statushouders	48
8.1.2 Amsterdam telt relatief veel mannelijke statushouders	50
8.1.3 In Amsterdam en Den Haag laagste aandeel Syrische statushouders	50
8.1.4 Aandeel 0 tot 17-jarigen in Amsterdam wat lager dan gemiddeld	51
8.1.5 Aandeel nareizigers ligt wat lager in Amsterdam	52
8.1.6 Amsterdamse statushouders relatief vaak alleenstaand	52
8.2 Inburgering	53
8.3 Onderwijs	54
8.4 Werk	56
9 Context: instroom in Nederland	58
9.1 Aantal asielvragen lager door COVID-19 pandemie	58
9.2 Meeste eerste aanvragen door Syriërs, aandeel eerste aanvragen Eritreeërs afgenomen	59
9.3 Aanvragen voor familiehereniging diverser geworden qua nationaliteit	59
10 Draagvlak voor opvang en huisvesting in Amsterdam	61
10.1 Twee derde Amsterdammers staat achter opvang	61
10.2 Ervaringen Amsterdammers met opvang in de buurt zijn veelal positief of neutraal	62
10.3 Meerderheid omwonenden opvang ongedocumenteerden voor opvang	63
10.4 Context: Draagvlak opvang in Nederland	63
11 Bijlage Voorzieningengebruik	65

Inleiding

De instroom van vluchtelingen is na een piek in 2015 en 2016 weer gestabiliseerd en ook het aantal nareizigers neemt af. Toch blijft de gemeente voor een grote uitdaging staan om de vluchtelingen die naar Amsterdam komen zo snel mogelijk te laten integreren en participeren. De 'Amsterdamse Aanpak Statushouders' is daartoe ontwikkeld.

Sinds 2016 is OIS intensief bezig het beleid te voorzien van informatie en onderzoek over de groep asielzoekers en statushouders in Amsterdam. Een van deze producten is de vluchtelingenmonitor. De 'Vluchtelingenmonitor 2020' is de vijfde monitor op rij en beschrijft de situatie van begin 2020, effecten van de corona-crisis zijn hierin dus nog niet zichtbaar. Voor een aantal gegevens zijn de gegevens nog niet beschikbaar voor deze peildatum, dan wordt juli 2019 als peildatum gehanteerd.

De vluchtelingenmonitor gaat elke keer in op de situatie van Amsterdamse statushouders op het terrein van demografie, werk en inkomen, onderwijs en het draagvlak voor de opvang van vluchtelingen in de stad. In deze editie van de vluchtelingenmonitor zijn er drie groepen statushouders uitgelicht:

- kinderen en jongeren;
- Eritrese statushouders en
- vrouwen.

Daarnaast wordt er op een aantal thema's een vergelijking gemaakt met statushouders in Rotterdam, Utrecht, Den Haag en Eindhoven (G5).

De 'Amsterdamse Aanpak Statushouders' loopt vier jaar in 2020. In deze monitor is er daarom uitgebreider aandacht voor de duurzaamheid van de bemiddelingen (duurzaam en structureel) die in het kader van de aanpak hebben plaatsgevonden. Daarbij wordt duurzaam gedefinieerd als minimaal zes maanden onafgebroken werkzaam en structureel minimaal een jaar onafgebroken werkzaam.

Dataselectie: Basisregistratie Personen en CBS

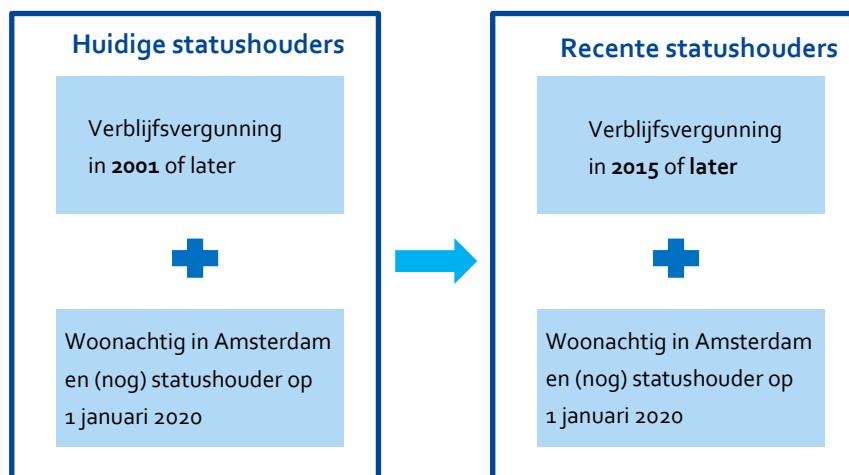
De vluchtelingenmonitor is gebaseerd op registerdata die onderling gekoppeld is. In de Vluchtelingenmonitor 2020 gaat het over de statushouders die op 1 januari 2020 in Amsterdam wonen. De huidige statushouders zijn de personen die op 1 januari 2020 een verblijfsvergunning voor bepaalde of onbepaalde tijd hebben. Binnen de selectie van huidige statushouders is er ook nog een selectie van recente statushouders gemaakt (2015 of later in Nederland). Bij sommige onderwerpen wordt er op de groep recente statushouders ingezoomd. Figuur 1 geeft de selectie van statushouders schematisch weer.¹

---

¹ De BRP registreert alleen de huidige verblijfstitel van Amsterdammers. Of men eerder een asielvergunning heeft gehad is daarom alleen te achterhalen op basis van BRP registraties uit voorgaande jaren. Mensen die als statushouder ergens anders in Nederland hebben gewoond en na het verkrijgen van een andere verblijfsstatus naar Amsterdam zijn verhuisd worden daarom noodzakelijkerwijs niet meegenomen in de analyse.

Het selecteren van deze onderzoeksgroep wordt gedaan op basis van de Basisregistratie Personen (BRP) van Amsterdam. In de BRP wordt aangegeven wat de wettelijke verblijfstitel is van inwoners van Amsterdam met een niet-Nederlandse nationaliteit. Voor vluchtelingen met een verblijfsstatus is dit 'asielvergunning voor bepaalde of onbepaalde tijd' (code verblijfstitel 26 of 27 of 32). De gegevens over de statushouders uit de BRP zijn vervolgens gebruikt om (door middel van koppelingen) in andere bronnen de statushouders te selecteren. Via het CBS is door koppeling met de polisadministratie (gegevens over werk in loondienst) informatie verkregen over het aandeel werkzame statushouders en het aandeel statushouders met een uitkering. Het koppelen van persoonsgegevens uit databronnen van de gemeente en het CBS gebeurt binnen de beveiligde digitale werkomgeving van het CBS zodat er zorgvuldig wordt omgegaan met privacygevoelige informatie (CBS Microdata).

Figuur 1: uitleg van de selectie van huidige statushouders en de selectie van recente statushouders

Moment van instroom

In de BRP wordt het moment van instroom in Nederland geregistreerd op basis van de toekenning van de asielvergunning. De periode dat men in Nederland verblijft in afwachting van een asielvergunning wordt hierdoor niet meegerekend bij het bepalen van de periode dat men in Nederland gevestigd is. Om de leesbaarheid te bevorderen gebruikt deze monitor desondanks de termen 'gevestigd in Nederland' of 'instroom in Nederland' voor het moment dat men een asielvergunning heeft ontvangen. De datum van vestiging in Nederland is het moment dat een persoon met een Nederlandse asielvergunning wordt ingeschreven bij in de BRP en een BSN-nummer krijgt.

Land van herkomst

In de monitor worden verschillende statushouders ingedeeld naar land van herkomst, zoals Syriërs of Eritreeërs. Tenzij anders aangegeven wordt hiervoor de herkomstdefinitie van het CBS gebruikt. Daarbij bepalen het geboorteland van de persoon en/of het geboorteland van de ouders het land van herkomst. Deze methode zorgt ervoor dat, in tegenstelling tot wanneer er gekeken zou worden naar nationaliteit, de groep die recent uit Eritrea is gevlucht deels wordt aangemerkt als zijnde van Ethiopische herkomst. Uit nadere analyse blijkt dat een groot deel van

de recente vluchtelingen van Ethiopische herkomst de Eritrese nationaliteit heeft. Om deze reden worden in sommige analyses de Eritrese en Ethiopische statushouders samengevoegd.

Peildatum

De peildatum voor de meeste gebruikte gegevens is 1 januari 2020. Voor sommige onderwerpen is er echter nog geen data beschikbaar voor de peildatum 1 januari 2020. In zo'n geval is er gekozen voor de meest recente peildatum waarbij wel data beschikbaar is. Om die reden is bij de onderwerpen nareizigers, inburgering en onderwijs de peildatum 1 juli 2019. Dit geldt ook voor de vergelijking van de G5 steden. In elk hoofdstuk staat steeds vermeld wat de peildatum van de gebruikte data is en over welke selectie van statushouders uitspraken worden gedaan. De huidige corona-crisis heeft ook impact op statushouders. Hoe dit doorwerkt is op dit moment nog niet duidelijk en nog niet uit de data te halen. De (her)instroom in de bijstand is een van de eerste indicatoren die een indruk hierover kunnen geven. Daarom wordt er in hoofdstuk 2 kort gekeken naar de instroom in de bijstand in juni 2020.

Leeswijzer

De Vluchtelingenmonitor 2020 is in drie delen opgedeeld.

- **Deel 1: De statushouders in Amsterdam**
Het eerste deel omschrijft de demografie van de statushouders in Amsterdam en bespreekt de positie van deze statushouders op het vlak van werk en inkomen en het gebruik van voorzieningen. Daarnaast wordt gekeken naar inburgering en onderwijsdeelname.
- **Deel 2: Groepen statushouders uitgelicht**
In dit deel worden kinderen en jongeren, Eritrese statushouders en vrouwen uitgelicht.
- **Deel 3: Draagvlak en context Nederland**
Dit laatste deel gaat in op het maatschappelijk draagvlak voor de opvang van vluchtelingen. Er wordt daarnaast gekeken hoe de asielstroom naar Nederland zich ontwikkelt en de situatie van statushouders wordt vergeleken met die in andere grote steden in Nederland (G5).

Samenvatting

De samenvatting van het rapport is in een aparte bijlage opgenomen.

Deel 1: De statushouders in Amsterdam

Hoofdstukken:

- 1 Demografie statushouders in Amsterdam
- 2 Werk en bijstandsafhankelijkheid
- 3 Voorzieningengebruik
- 4 Inburgering en onderwijs

foto: Jong en Baas, fotograaf onbekend, 2016

1 Demografie statushouders in Amsterdam

Dit hoofdstuk beschrijft de demografische kenmerken van de statushouders in Amsterdam naar herkomst, leeftijd en geslacht. Naast deze kenmerken komen ook de ontwikkelingen in het aandeel nareizigers, de samenstelling van hun huishoudens en de verdeling over de stad van de statushouders aan de orde. Hierbij is ook aandacht voor de opvallendste ontwikkelingen sinds 2004. Aangezien de meeste statushouders een Nederlandse verblijfsvergunning krijgen voor vijf jaar, zijn de meeste huidige statushouders sinds 2015 in Nederland. De groep die sinds 2015 in Nederland is, noemen we recente statushouders. Omdat er veel overlap is tussen de recente en huidige statushouders, gaan we niet bij elk aspect in op recente statushouders in het rapport.

Kernpunten demografie

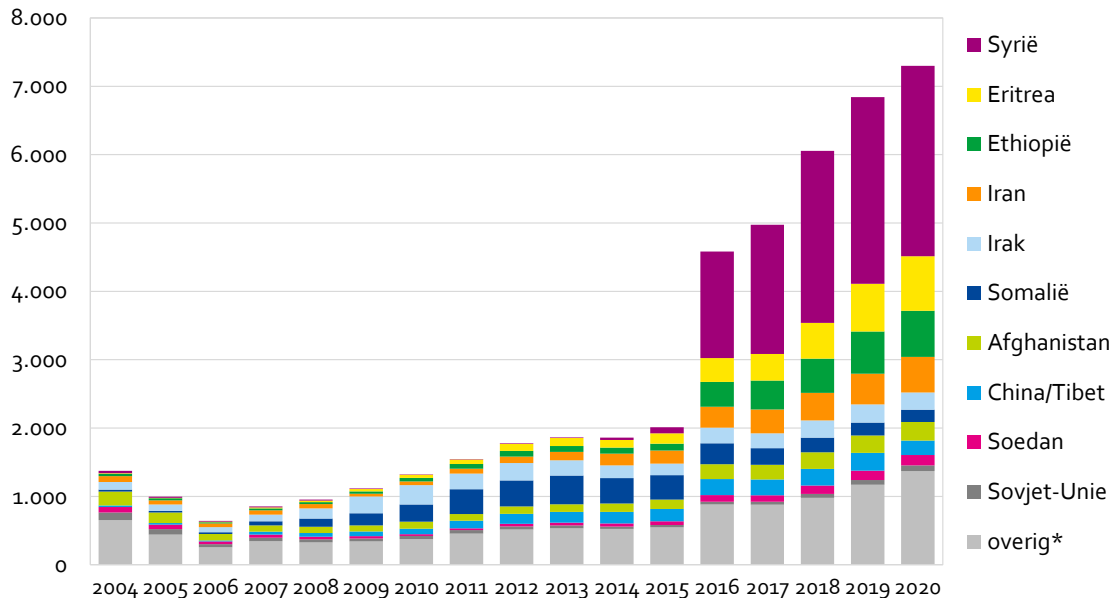
- Op 1 januari 2020 telde Amsterdam 7.299 statushouders. Van de huidige statushouders zijn er 6.256 in 2015 of later naar Nederland gekomen. Deze groep noemen we de recente statushouders.
- De totale groep statushouders is zeer divers qua herkomstlanden. Recente statushouders zijn voor een groot deel afkomstig uit Syrië (43%) gevolgd door Eritrea/Ethiopië (21%).
- 27 tot 44-jarigen vormen de grootste groep onder zowel de statushouder als onder de recente statushouders, onder de recente statushouders is het aandeel 18 tot 26-jarigen ook relatief hoog.
- Een derde van de recente statushouders is nareiziger.
- Afgezet tegen het totaal aantal inwoners per wijk wonen er relatief veel statushouders in wijken in Nieuw-West, Noord en Zuidoost. In absolute zin wonen de meeste statushouders in de wijk Bijlmer-Centrum.

1.1 Circa 7.300 statushouders gevestigd in Amsterdam

Figuur 1.0 toont het totale aantal statushouders in Amsterdam per jaar (peildatum 1 januari), onderverdeeld naar land van herkomst. Tussen 2004 en 2006 daalt het totale aantal statushouders licht, om vervolgens tot 2015 langzaam te stijgen. In 2015 zorgt de internationale vluchtelingencrisis voor een sterke toename in het aantal statushouders in Amsterdam, en ook in de jaren daarop stijgt het aantal statushouders sneller dan voor 2015.

Op 1 januari 2020 telt Amsterdam 7.299 statushouders die in 2001 of later zijn ingestroomd in Nederland. Onder de huidige statushouders zijn in totaal 6.256 mensen die in 2015 of later zijn ingestroomd in Nederland.

Figuur 1.0 Statushouders in Amsterdam naar herkomst 2004-2020 (aantallen, peildatum 1 januari van elk jaar)

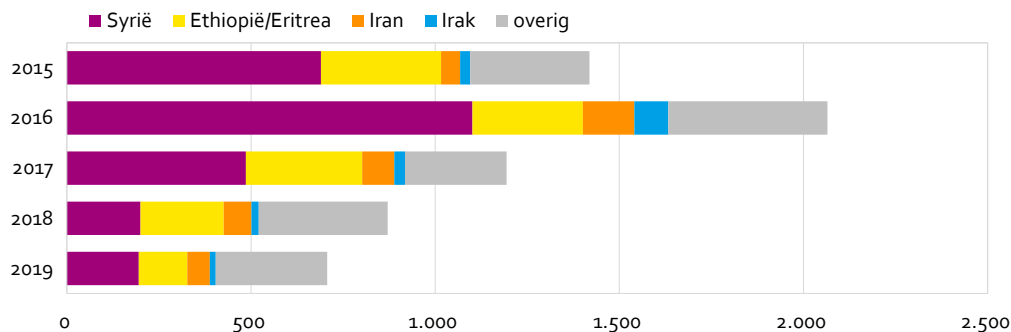
*De categorie 'overig' bestaat uit diverse landen met elk minder dan ~2% van het totale aantal statushouders in de populatie.

bron: BRP, bewerking OIS

1.2 Instroom statushouders lager dan voorgaande jaren

De instroom van statushouders in Amsterdam was het hoogst in 2015 en 2016 waarbij de piek in 2016 lag. Na 2016 is de instroom elk jaar minder geworden. Van de groep recente statushouders in Amsterdam wonen 1.419 statushouders sinds in 2015 in Nederland en 2.065 statushouders zijn sinds 2016 in Nederland. 707 statushouders in Amsterdam zijn sinds 2019 in Nederland gevestigd. Ook in de rest van Nederland is er een afname van de instroom van asielmigranten sinds 2017.²

Figuur 1.1 Recente statushouders in Amsterdam naar herkomst en instroomjaar in Nederland, januari 2020 (aantallen)

Bron: CBS, bewerking OIS

² Voor meer informatie over de asielinstream in Nederland zie hoofdstuk 9.

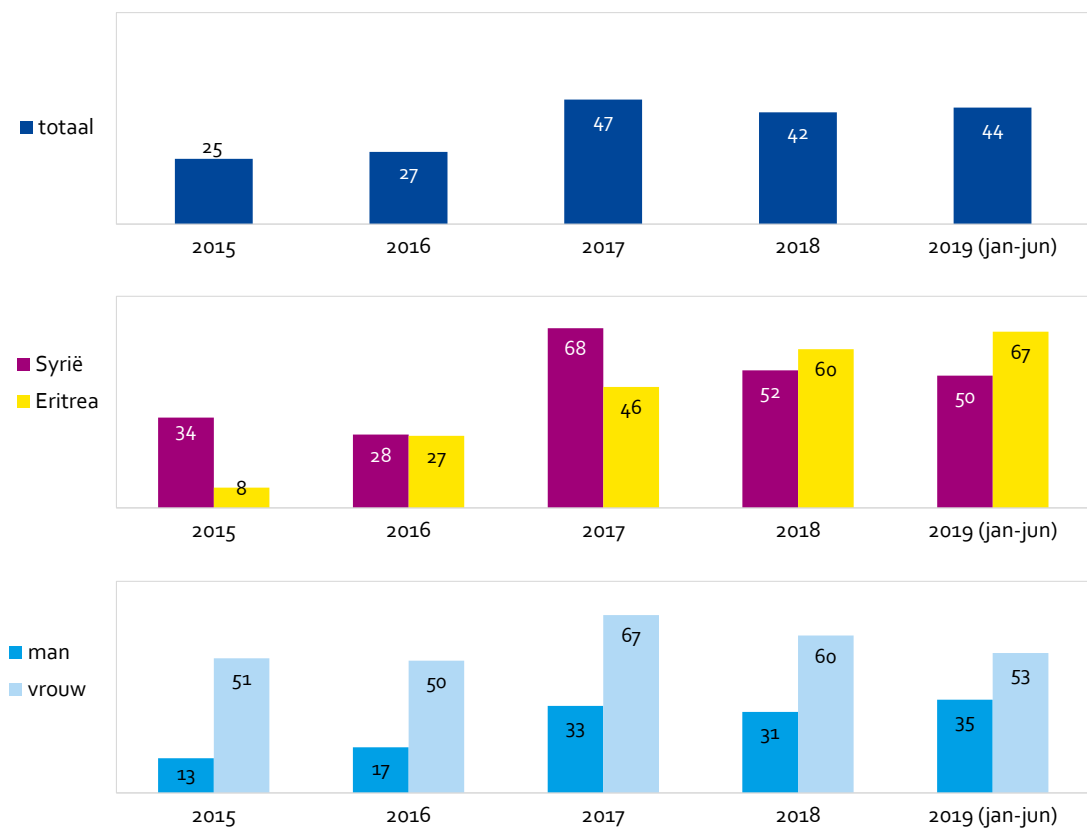
1.3 Een derde is als nareiziger naar Nederland gekomen

Statushouders kunnen een verzoek indienen om hun partner, kind(eren) of ouder(s) naar Nederland te laten overkomen. Hiervoor gelden strikte regels: nadat iemand een asielvergunning voor bepaalde tijd heeft gekregen is er drie maanden de tijd om een aanvraag voor gezinshereniging in te dienen. Het huwelijk of partnerschap moet al zijn gesloten voordat de vergunninghouder naar Nederland kwam en de gezinsleden moeten al voor de vlucht in het land van herkomst of een buurland een gezin hebben gevormd. Familieleden die volgens deze voorwaarden naar Nederland komen worden nareizigers genoemd.

Daarnaast kunnen alle migranten, en dus ook statushouders, familie laten overkomen via reguliere gezinshereniging. Het kan hierbij gaan om een partner of kinderen waar zij al een gezin mee vormden (gezinshereniging) maar ook om een nieuwe partner (gezinsvorming). Bij reguliere gezinshereniging gelden strengere eisen dan bij nareizigers.³

Figuur 1.2 laat per instroomjaar zien hoe groot het aandeel nareizigers is. De figuur is gemaakt op basis van gegevens van het CBS.

Figuur 1.2 Aandeel statushouders dat als nareiziger naar Nederland is gekomen per instroomjaar, 2015-2019 uitgesplitst naar geslacht en naar nationaliteit (statushouders uit Syrië en Eritrea/Ethiopië), procenten

bron: CBS, bewerking OIS

³ CBS 2018, Uit de startblokken – cohortstudie naar recente asielmigratie

Na de grote instroom van asielmigranten in 2015, is het aandeel nareizigers in de jaren daarna sterk toegenomen. Bij de instroom in 2015 en 2016 lag het aandeel nareizigers rond een kwart en bij de instroom van 2017 bedroeg dit aandeel de helft. Ook bij statushouders die in 2019 (jan-jun) instroomden was rond de helft nareiziger. In totaal is van de groep statushouders die in 2015 of daarna een verblijfsvergunning kregen 32% als nareiziger naar Nederland gekomen.

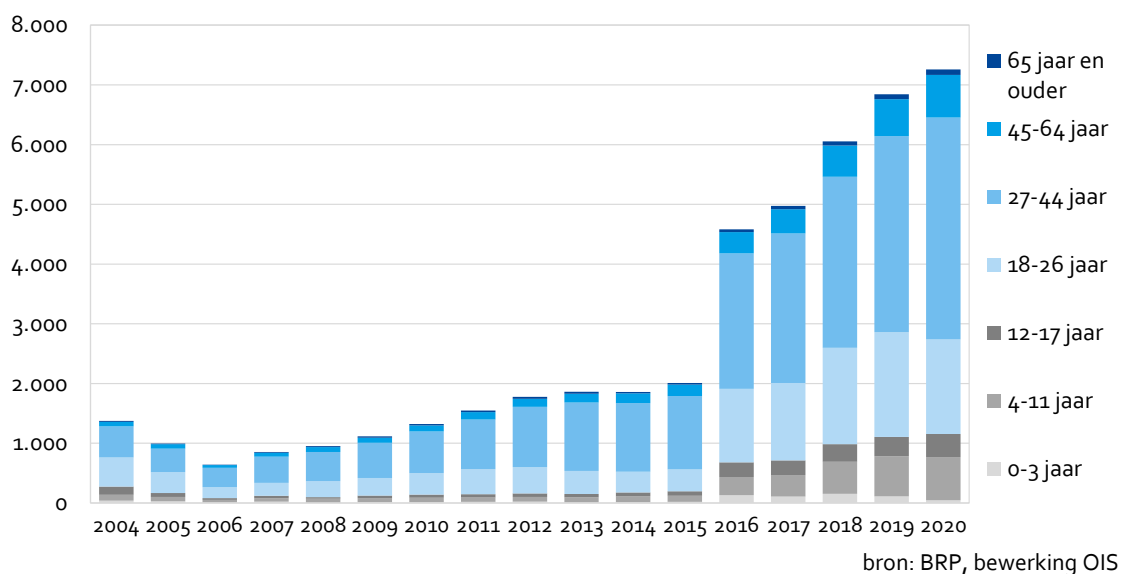
Vrouwen zijn vaker nareiziger dan mannen. Van de vrouwelijke statushouders die in 2015 of daarna naar Nederland zijn gekomen, is 57% nareiziger (mannen: 22%). Het aandeel nareizigers onder vrouwen lijkt weer wat te dalen. Na een piek bij de instroom van 2017 toen 67% van de vrouwen als nareiziger naar Nederland kwam, is dat aandeel bij de instroom van 2019 (jan-jun) gezakt naar 53%. Dezelfde ontwikkeling zien we bij Syrische statushouders; ook hier zien we na een piek in 2017 het aandeel nareizigers per instroomjaar weer dalen. Bij statushouders uit Eritrea neemt elk instroomjaar het aandeel nareizigers juist toe. Bij de instroom in 2019 (jan-jun) kwam twee derde van de Eritrese statushouders als nareiziger naar Nederland.

Kinderen (0-17 jaar) komen veelal als nareiziger naar Nederland. Van de totale groep statushouderkinderen die in 2015 of daarna een verblijfsvergunning kregen, is 82% als nareiziger naar Nederland gekomen.

1.4 Meeste statushouders tussen de 27 en 44 jaar oud

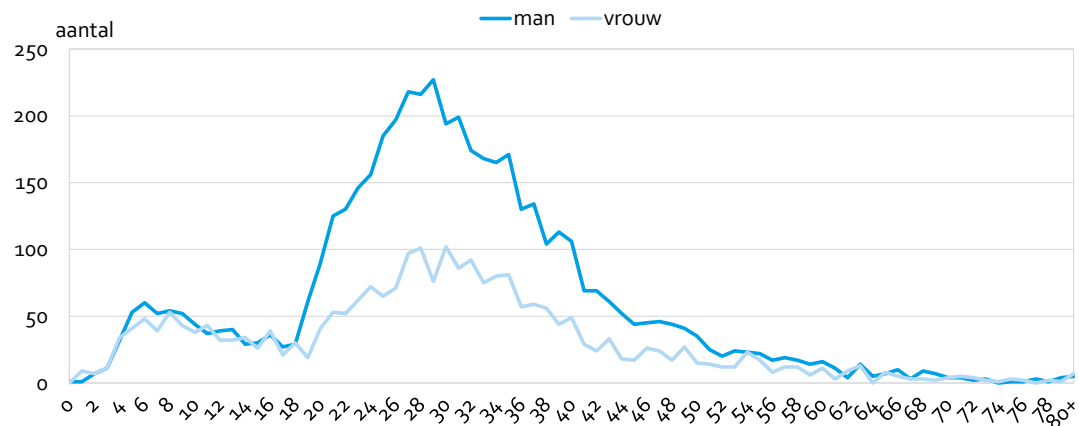
In de gehele periode tussen 2004 en 2020 vormen 27 tot 44-jarigen de grootste groep statushouders. Vanaf 2016 zien we dat ook het aandeel 18 tot 26-jarige statushouders toeneemt. Op 1 januari 2020 was ruim de helft (51%) van de statushouders in Amsterdam tussen de 27 en 44 jaar oud; ruim een vijfde (22%) was tussen 18 tot 27 jaar. Zestien procent van de statushouders is jonger dan 18 jaar. In hoofdstuk 5 wordt de groep statushouders jonger dan 18 jaar verder beschreven.

Figuur 1.3 Statushouders in Amsterdam naar leeftijd, 2004 – 2020 (aantallen, op 1 januari van elk jaar)

Als we kijken naar de groep statushouders zien we dat de meesten van hen man zijn (66%)
Vooraf onder statushouders in de leeftijdscategorieën 18-26 jaar en 27-44 jaar zijn meer mannen (>65 %) dan vrouwen (zie figuur 1.4). Van de statushouders onder de 3 jaar is het merendeel vrouw (57%).

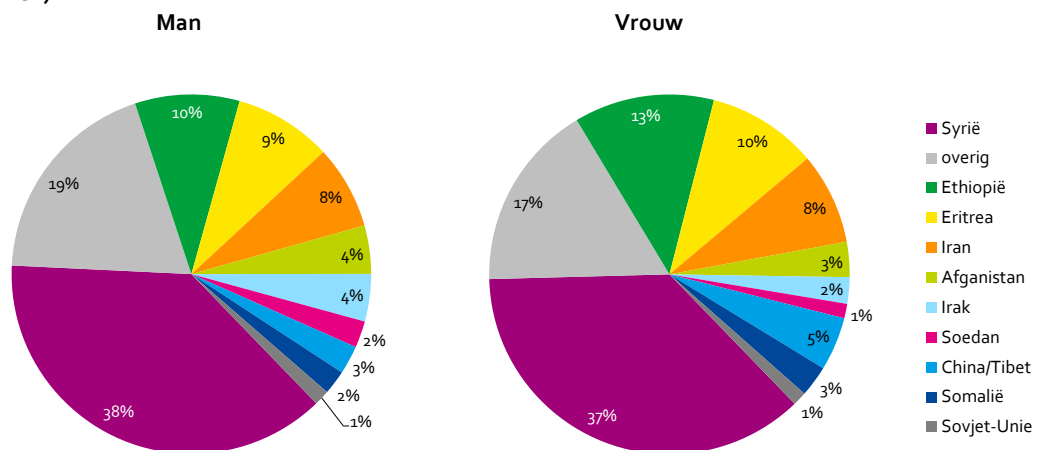
Figuur 1.4 Statushouders in Amsterdam naar leeftijd en geslacht, januari 2020 (aantallen)

bron: BRP, bewerking OIS

Wanneer we kijken naar de herkomstlanden van statushouders van 18 jaar en ouder zien we weinig verschil in herkomstlanden tussen de geslachten. Zowel mannelijke als vrouwelijke statushouders komen het vaakst uit Syrië (38% en 37%).

Figuur 1.5 Statushouders ouder dan 18 jaar in Amsterdam naar geslacht en herkomstland, januari 2020 (aantallen)

bron: BRP, bewerking OIS

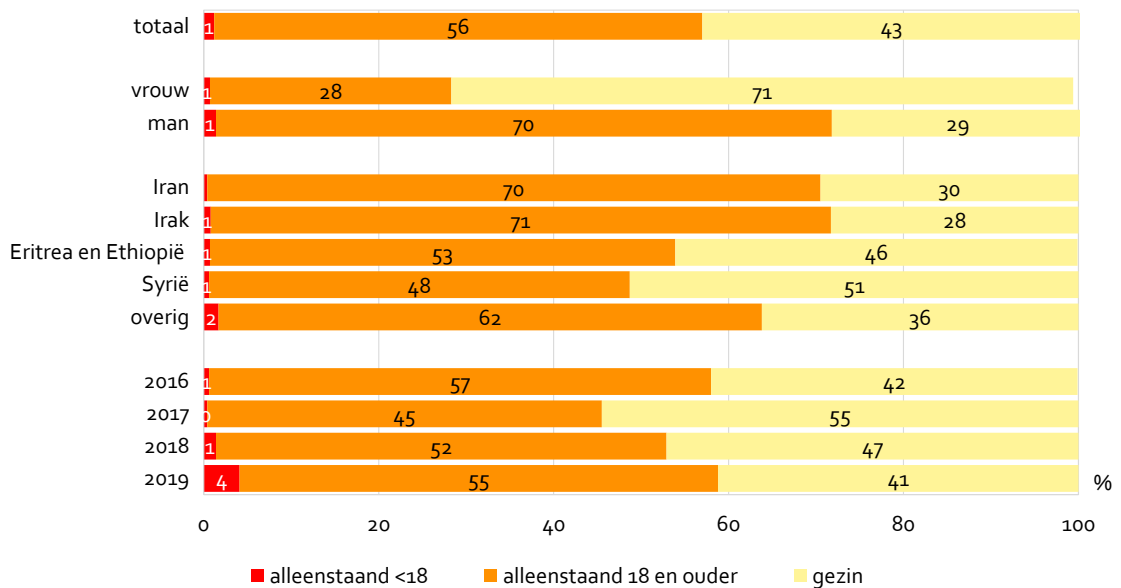
1.5 Meerderheid statushouders is alleenstaand

Ruim de helft (57%) van de statushouders komt als alleenstaande naar Nederland. Vrouwelijke statushouders zijn vaker dan mannen onderdeel van een gezin (71% tegenover 29%). Syrische

statushouders zijn vaker onderdeel van een gezin (51%) dan statushouders uit andere landen. Irakese statushouders zijn het vaakst alleenstaand (72%). De meeste alleenstaande statushouders vallen in de leeftijdsgroep tussen 27 en 44 jaar (60%).

Figuur 1.6 Statushouders in Amsterdam naar geslacht, herkomstgroepering, instroomjaar 2016-2020 en gezinssamenstelling, januari 2020 (procenten)

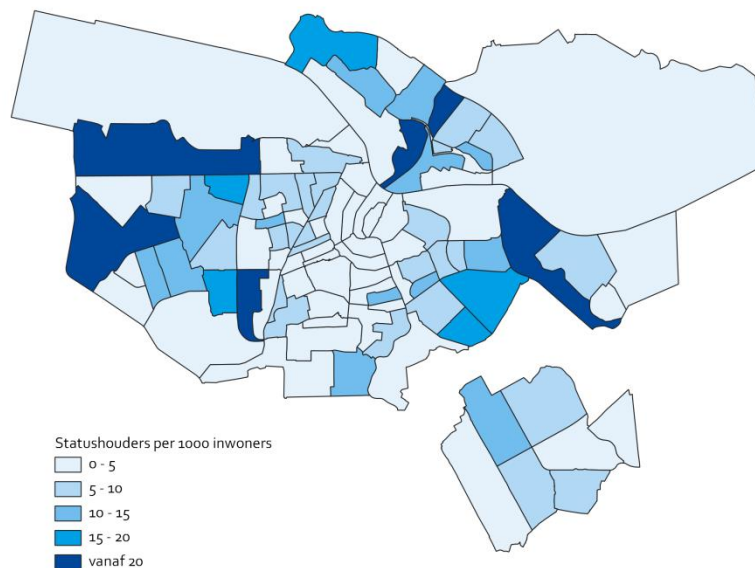

bron: BRP, bewerking OIS

Als gevolg van gezinshereniging en gezinsvorming daalt het aandeel alleenstaande statushouders met de jaren. De grootste groep recente statushouders in 2019 is alleenstaand (59%).

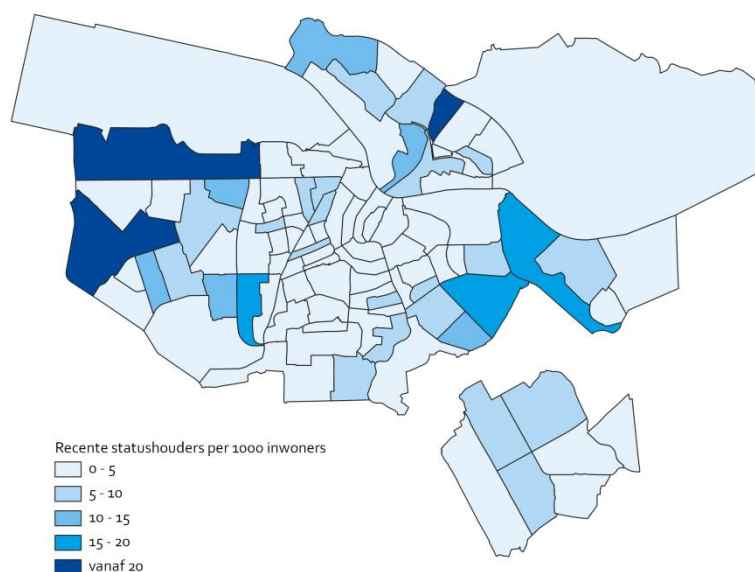
1.6 Relatief weinig statushouders in Centrum en Zuid

Figuur 1.7 geeft een overzicht van het aantal statushouders per 1.000 inwoners per wijk in Amsterdam op 1 januari 2020. Zoals te zien, wonen er relatief weinig statushouders in stadsdelen Zuid en Centrum. Wijken met de meeste statushouders per 1.000 inwoners hebben allemaal een huisvestingslocatie voor statushouders: Lutkemeer/Ookmeer (azc Willinklaan), Elzenhagen (Startblok Elzenhagen), bedrijventerrein Sloterdijk (Wasa Village), en Westlandgracht (Riekerhaven). Behalve in Westlandgracht (circa 11.000 inwoners) is het totale aantal inwoners in deze wijken echter vrij klein, waardoor het aantal statushouder naar verhouding hoog is. In absolute zin wonen de grootste aantallen statushouders in Bijlmer Centrum (375 statushouders), Westlandgracht (346 statushouders) en Middenmeer (265 statushouders).

Figuur 1.7 Aantal statushouders per 1.000 inwoners per wijk, januari 2020

bron: BRP, bewerking OIS

De spreiding van recente statushouders komt in grote mate overeen met de spreiding van alle statushouders. Wijken met de grootste absolute aantallen recente statushouders zijn Lutkemeer/Ookmeer (246 recente statushouders) en Middenmeer (240 recente statushouders).

Figuur 1.8 Aantal recente statushouders per 1.000 inwoners per wijk, januari 2020

bron: BRP, bewerking OIS

2 Werk en bijstandsafhankelijkheid

Dit hoofdstuk gaat over de situatie van statushouders in Amsterdam op de arbeidsmarkt en kijkt naar werk in loondienst en bijstandsafhankelijkheid.

De Amsterdamse Aanpak Statushouders loopt inmiddels vier jaar. In die periode zijn veel statushouders bemiddeld naar werk. Daarover wordt gerapporteerd in het jaarverslag van de aanpak. In deze vluchtelingenmonitor wordt dit jaar voor het eerst gekeken naar de duurzaamheid van de uitstroom naar werk. Dit wordt gedaan door te kijken hoeveel statushouders zes maanden (duurzaam) en een jaar (structureel) na bemiddeling nog steeds werken.

De cijfers in deze monitor zijn van voor de uitbraak van de COVID-19 pandemie. Hoewel op dit moment nog niet duidelijk is wat de gevolgen zijn van deze crisis, zal het de situatie van statushouders raken. De cijfers tot 1 januari 2020 laten een lichte verbetering zien wat betreft de bijstandsafhankelijkheid van statushouders. Deze monitor gaat niet over de periode na 1 januari 2020 maar vanwege de speciale coronasituatie is toch even kort gekeken naar recentere data over de bijstandsuitkeringen: het blijkt dat ook de data van juni 2020 een lichte daling in bijstandsuitkeringen laten zien. Het is echter te verwachten dat deze verbetering stopt of zelfs teruggedraaid wordt, gezien de stijging van de werkloosheid van de afgelopen maanden.⁴

Kernpunten

- 37% van de statushouders is aan het werk. Een deel hiervan ontvangt daarnaast een bijstandsuitkering.
- Mannen werken veel vaker (45%) dan vrouwen (19%), voor alle groepen die sinds 2015 hier zijn gekomen geldt dat hoe langer zij hier zijn des te vaker zij werken.
- Een derde van de banen betreft werk in de horeca. Aangezien juist dit werkt deze periode onder druk staat, vergroot dit de kwetsbaarheid van statushouders.
- 62% van de Amsterdamse statushouders is afhankelijk van een bijstandsuitkering; dit is hoog in vergelijking met het gemiddelde in Amsterdam.
- Bijstandsafhankelijkheid daalt naarmate men langer in Nederland is.
- Ouderen en vrouwen hebben vaker een bijstandsuitkering.
- 1.900 statushouders zijn uitgestroomd uit de bijstand de afgelopen vijf jaar; hiervan zijn er 1.010 uitgestroomd naar een baan.
- 92% van de uitgestroomde statushouders die zijn gaan werken is na zes maanden nog werkzaam. Ze hebben wel relatief vaak een flexcontract.
- Na zes maanden daalt het aandeel dat onafgebroken blijft werken snel. Het betreft dus veelal tijdelijke banen en geen structurele banen.

⁴ CBS. Aantal werklozen in juni gestegen tot 404 duizend. 2020 Geraadpleegd via <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/29/aantal-werklozen-in-juni-gestegen-tot-404-duizend>

2.1 Zevenendertig procent van de statushouders werkt

Van de 15 tot en met 66 jarige statushouders waren er begin 2020 in totaal 2.300 werkzaam in loondienst voor minimaal één uur per week. Dit komt neer op 37%. Hoe ouder, hoe lager het aandeel werkende statushouders. De mannen (45%) werken veel vaker dan vrouwen (19%). In alle leeftijdsgroepen is het aandeel dat werkt hoger onder de mannelijke statushouders dan onder de vrouwelijke statushouders (zie figuur 2.0). Het grootste aandeel werkenden bij de mannen is tussen de 25 en 34 jaar (51% werkt; 1.000 statushouders), dit is bij de vrouwen tussen de 15 en 24 jaar (30% werkt; 130 statushouders). Hoe langer men in Nederland is des te hoger het aandeel dat werkt. Dit effect is sterker bij mannen dan bij vrouwen.

Wanneer er naar herkomst wordt gekeken, zijn er nauwelijks verschillen. Van de Eritrese/Ethiopische- en de Syrische statushouders werkt gemiddeld 37%, dit is 36% bij de overige groep statushouders. Echter, de verschillen tussen mannen en vrouwen zijn groot. Van de mannelijke statushouders met een Eritrese/Ethiopische migratieachtergrond werkt gemiddeld de helft, dit is 15% bij de vrouwen. Bij de Syrische mannelijke statushouders is dit 47% tegenover 15% onder de vrouwen. In de overige groep liggen de verschillen iets dichterbij elkaar, respectievelijk 42% van de mannen werkt, en 24% van de vrouwen.

Van veel statushouders is het opleidingsniveau niet bekend (zie hoofdstuk 4). Statushouders waar we het opleidingsniveau wel van weten werken vaker dan de statushouders waarvan het opleidingsniveau nog niet terug te vinden is in registers. Bij alle opleidingsniveaus is het aandeel dat werkt hoger bij de mannen dan bij de vrouwen (zie figuur 2.0).

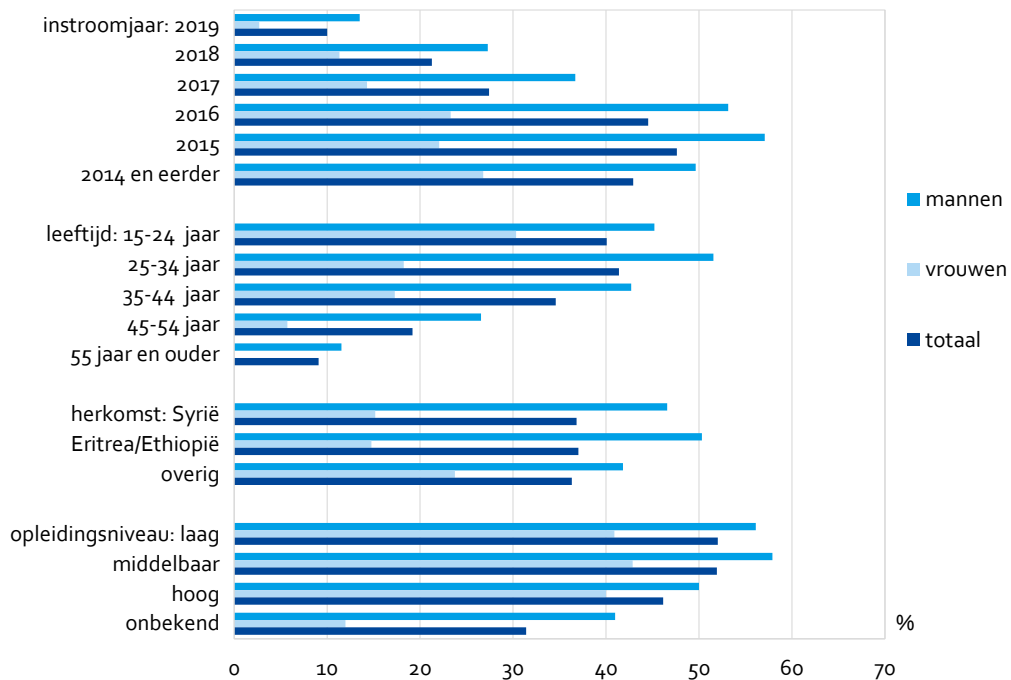
Amsterdamse aanpak statushouders

De gemeente Amsterdam is in juli 2016 gestart met de Amsterdamse aanpak statushouders. In de aanpak begeleidt Amsterdam statushouders intensief naar werk, opleiding en participatie. Vanaf het begin van de aanpak loopt deze begeleiding parallel aan de inburgering, conform de aanbeveling van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR).

De Amsterdamse aanpak statushouders wordt gekenmerkt door vier kernwaarden:

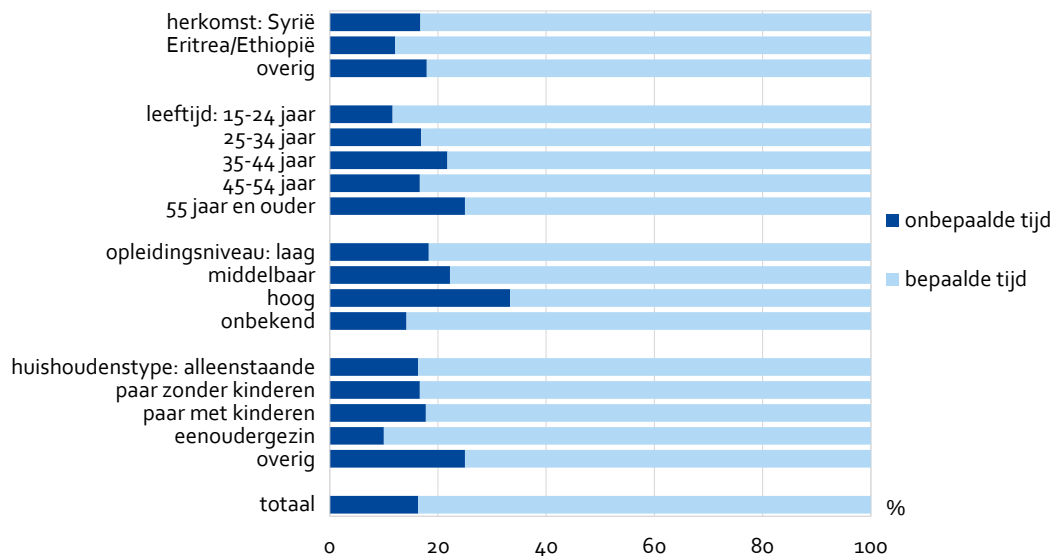
- Snelle start: statushouders worden al zo vroeg mogelijk begeleid, waar mogelijk al in het azc.
- Maatwerk: de ambities, talenten, beperkingen, behoeften en zorgen van statushouders worden in beeld gebracht. Op basis hiervan wordt statushouders maatwerk aangeboden.
- Duaal: toeleiding naar werk, ondernemerschap, opleiding of participatie loopt parallel aan de inburgering en wordt met de nieuwe wet inburgering een integraal traject.
- Intensief: statushouders worden intensief door klantmanagers en jobhunters begeleid met behulp van diverse instrumenten.

Bron: gemeente Amsterdam, jaarverslag 2019 Amsterdamse Aanpak Statushouders en inburgering.

Figuur 2.0 Aandeel statushouders dat werkt in loondienst naar geslacht, januari 2020 (procenten)

bron: CBS, bewerking OIS

Veruit de meeste statushouders (1.920) hebben een contract voor bepaalde tijd (84%). Het aandeel dat een contract voor bepaalde tijd heeft is tamelijk gelijk onder de herkomstgroepen. De verschillen worden kleiner bij de oudere leeftijdsgroepen in vergelijking met de jongeren. Oudere werknemers hebben vaker een contract voor onbepaalde tijd. Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe vaker een contract voor onbepaalde tijd.

Figuur 2.1 Aandeel statushouders dat werkt in loondienst naar type contract, jan 2020 (procenten)

bron: CBS, bewerking OIS

Van de hele groep werkende statushouders, werkt het grootste gedeelte of 35 uur en meer of minder dan 12 uur. Dit is terug te zien onder alle herkomstgroepen. Jonge statushouders tussen de 15 en 24 jaar werken vaker minder dan 12 uur (40%) dan oudere statushouders (gemiddeld 29%). Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe vaker er meer uren worden gewerkt.

Er wordt voornamelijk binnen de horeca gewerkt, namelijk gemiddeld 39%. Daarnaast wordt er veel gewerkt in de detailhandel (10%) en in grootwinkelbedrijven (9%). Deze cijfers gaan over januari 2020, in hoeverre deze banen van statushouders geraakt zijn door de COVID-19 pandemie is nog onduidelijk. Omdat het veel horecabanen betreft en die op de tocht staan, is de verwachting dat de crisis ook de statushouders raakt.

Tabel 2.2 Top vijf van sectoren waarin statushouders werkzaam zijn, naar geslacht, januari 2020

	mannen	vrouwen
1	horeca (38%)	horeca (31%)
2	detailhandel (9%)	grootwinkelbedrijven (18%)
3	uitleenbedrijven (9%)	detailhandel (12%)
4	grootwinkelbedrijven (7%)	gezondheid en welzijn (12%)
5	reiniging (4%)	reiniging (5%)

2.2 Bijstandsafhankelijkheid gedaald de afgelopen jaren

Van de 18 tot en met 66-jarige statushouders die in januari 2020 in Amsterdam woonden ontving 62% een bijstandsuitkering. Ter vergelijking, van alle Amsterdammers in die leeftijdsgroep had toen ongeveer 6% een bijstandsuitkering. Van de statushouders met deze uitkering heeft 13% parttime betaald werk in loondienst (425 mensen).⁵ Eind 2017 had 81% van de statushouders een uitkering.⁶ Het aandeel met een uitkering is dus sterk gedaald. Met name statushouders van 27 tot en met 34 jaar zijn minder vaak bijstandsafhankelijk geworden de afgelopen twee jaar (van 83% naar 56%).

Het aandeel statushouders met een bijstandsuitkering neemt af naarmate men langer in Nederland is. Onder de groep die in 2018 naar Nederland kwam is de bijstandsafhankelijkheid het hoogst (80%) daarna daalt het tot 49% voor de groep die in 2015 naar Nederland is gekomen (en nu tussen de 18 en 66 jaar is). Van de groep die in 2019 naar Nederland en Amsterdam kwam is de bijstandsafhankelijkheid (61%) lager dan onder de groep die in 2018 kwam (80%). Dit komt

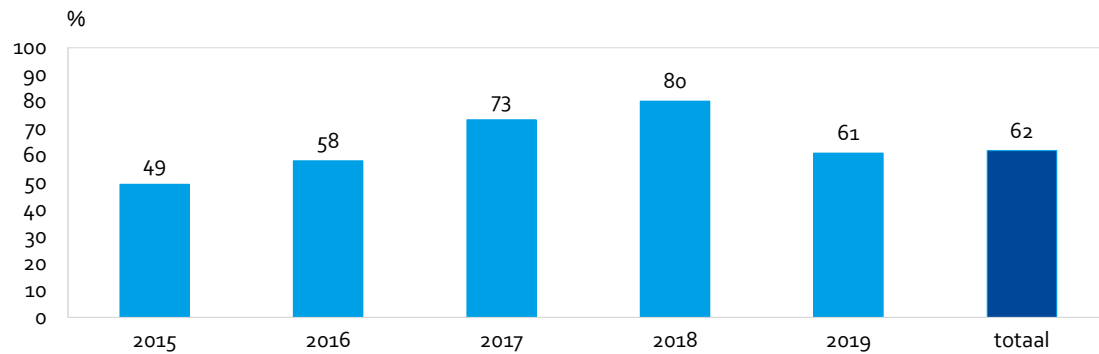
⁵ Hoewel steeds meer statushouders een (deeltijd) baan hebben, leveren die banen vaak onvoldoende inkomsten op. Hierdoor kan een uitkering ook voor deze groep de voornaamste inkomstenbron zijn. Bron: Cohortonderzoek asielzoekers en statushouders. Asiel en integratie, 2020. SCP

⁶ Dit cijfer wijkt af van het cijfer wat in de Vluchtelingenmonitor 2018 genoemd staat omdat in de Vluchtelingenmonitor 2020 een andere selectie is toegepast dan bij de Vluchtelingenmonitor 2018. In 2018 zijn statushouders geselecteerd die vanaf 2015 in Nederland gevestigd zijn en sinds 2017 in Amsterdam. In 2020 is alleen geselecteerd op vestiging in Nederland, namelijk vanaf 2015.

omdat een deel van de mensen die eind 2019 naar Nederland kwamen *nog* geen uitkering ontvangen omdat zij nog op het azc verblijven.⁷

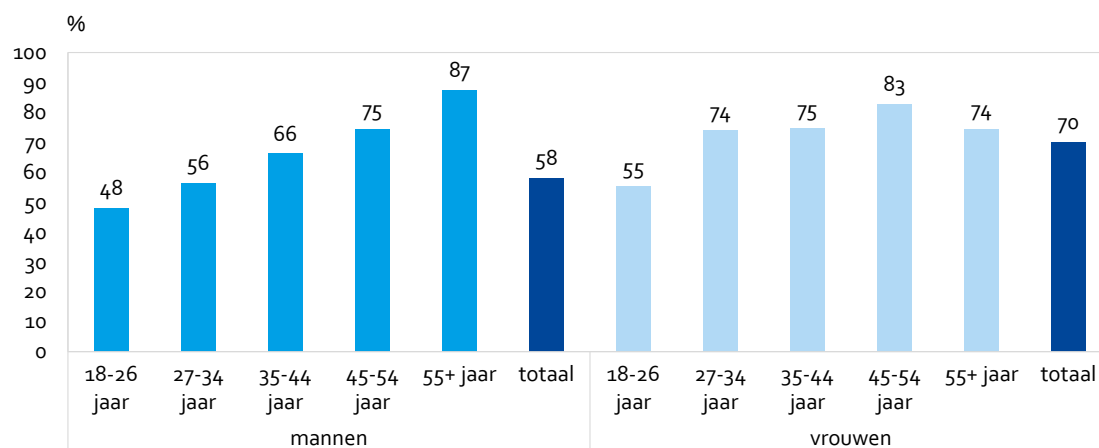
Figuur 2.3 Aandeel 18-66 jarige statushouders Amsterdam met bijstandsuitkering naar instroomjaar in Nederland 2015-2019, januari 2020 (procenten)

bron: CBS en OIS, bewerking OIS

Vrouwelijke statushouders zijn minder vaak werkzaam dan mannelijke statushouders. Dit verschil is terug te zien in de bijstandsafhankelijkheid. Zo is 70% van de vrouwen bijstandsafhankelijk tegenover 58% van de mannen. Deze cijfers zijn niet één op één met de werkcijfers te vergelijken, omdat vrouwen met een werkzame partner niet bijstandsafhankelijk zijn maar ook niet werken.

Figuur 2.4 Aandeel 18-66 jarige statushouders Amsterdam met bijstandsuitkering naar leeftijd en geslacht, januari 2020 (procenten)

bron: CBS en OIS, bewerking OIS

⁷ Veel statushouders verblijven de eerste maanden nog in de asielopvang, waar zij geen uitkering ontvangen, maar leefgeld. Pas wanneer statushouders zelfstandig zijn gehuisvest in een gemeente, komen ze in aanmerking voor een bijstandsuitkering. Bron: Cohortonderzoek asielzoekers en statushouders. Asiel en integratie, 2020. SCP

Als we kijken naar de leeftijd van de statushouders die bijstandsafhankelijk zijn, is te zien dat oudere statushouders vaker een uitkering hebben dan jongere statushouders. Statushouders in de leeftijdscategorie 55-66 jaar hebben het vaakst een uitkering, namelijk 82% van deze groep. Dit is tevens de enige leeftijdscategorie waar mannen vaker een bijstandsuitkering hebben dan vrouwen (zie figuur 2.4).

2.3 Aanzienlijke uitstroom uit de bijstand

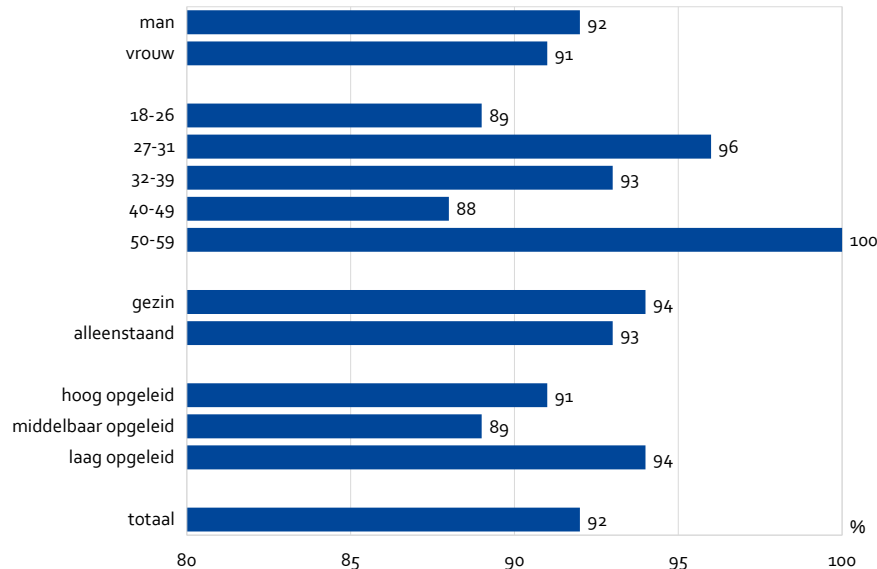
In de periode januari 2016-augustus 2019 zijn er 1.900 statushouders uitgestroomd uit de bijstand. De helft daarvan is uitgestroomd uit de bijstand omdat zij zijn gaan werken (940 statushouders), 14% van de statushouders werd bemiddeld naar onderwijs. De overige statushouders ontvangen geen uitkering meer doordat zij bijvoorbeeld gepensioneerd zijn, hun partner werk heeft gevonden of omdat ze verhuisd zijn uit Amsterdam.

Voorname­lijk mannelijke statushouders zijn uitgestroomd: 77% is man, 23% is vrouw. Daarnaast stromen voornamelijk jonge statushouders (35% is onder de 26 jaar), alleenstaanden (50%) en lager opgeleiden (51%) uit. Alleen jongere statushouders (18 tot en met 31 jaar) stromen uit naar een opleiding. Bij ongeveer een kwart van statushouders in deze leeftijdsgroep is dat het geval.

2.3.1 92% nog werkzaam na zes maanden

Val alle uitgestroomde statushouders is nagegaan aan de hand van bestandskoppelingen in hoeverre zij op het moment van uitstroom aan het werk zijn gegaan. Daaruit blijkt dat sommige statushouders uitstromen uit de bijstand uit om een andere reden dan werk, maar wel zijn gaan werken. Van de 1.010 uitgestroomde statushouders die zijn gaan werken op het moment van uitstroom, is 92% na zes maanden nog werkzaam. Dit noemen we duurzame uitstroom. Dit percentage is ongeveer gelijk aan andere Amsterdammers die uitstroonden uit de bijstand (91%). Mannelijke statushouders zijn na zes maanden gemiddeld iets vaker nog werkzaam (zie figuur 2.5). Ook lager opgeleiden zijn gemiddeld iets vaker duurzaam aan het werk.

Figuur 2.5 Aandeel werkzaam 6 maanden na uitstroom bijstand naar geslacht, leeftijd, huishoudsamenstelling en opleiding, uitstroom januari 2016 – augustus 2019 (procenten)

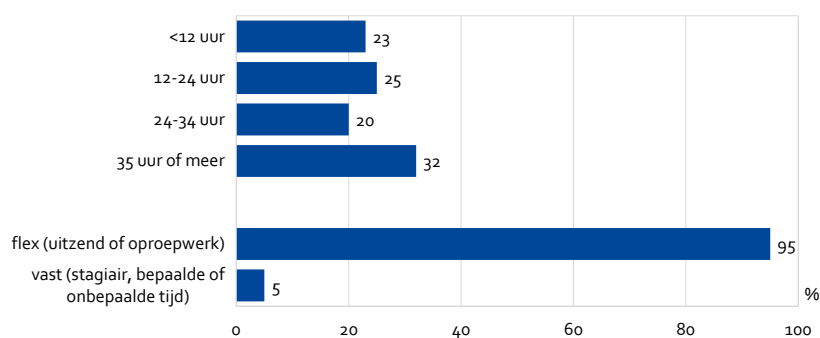
bron: WPI en CBS, bewerking OIS

Na twaalf maanden is 67% van de bemiddelde statushouders nog werkzaam en na 24 maanden is 21% van de bemiddelde statushouders werkzaam geweest gedurende de twee jaar na uitstroom. Er is daarbij een klein verschil tussen mannen (21%) en vrouwen (18%). Ook zijn hoger opgeleiden (22%) vaker duurzaam aan het werk dan lager opgeleiden (18%).

2.3.2 Statushouders vaker een flexcontract, maar meer contracturen

Statushouders gaan na uitstroom vooral aan het werk in flexcontracten (95%). Dit is uitzend- of oproepwerk. Vijf procent heeft direct een contract voor onbepaalde tijd. Dit is lager dan gemiddeld in Amsterdam: 18% van de Amsterdammers die uitstromen uit de bijstand heeft een vast contract. Jongere statushouders (tot 39 jaar) krijgen vaker een baan met een vast contract. Ook statushouders die onderdeel zijn van een gezin krijgen vaker een vast contract.

Figuur 2.6 Aantal uren en soort contract van bemiddelde statushouders, januari 2016 – augustus 2019 (procenten)

bron: WPI en CBS, bewerking OIS

Een derde (32%) van de statushouders die gaat werken vanuit de bijstand begint aan een fulltimebaan (35 uur of meer), 23% begint in een kleine baan (<12 uur). Statushouders hebben ongeveer even vaak een fulltimebaan als andere Amsterdammers die uitstromen uit de bijstand (32% tegenover 31%). Vrouwelijke statushouders werken daarnaast vaker parttime (36% werkt tussen de 12 en 25 uur) dan mannelijke statushouders.

Na zes maanden werkt een groter aandeel fulltime, namelijk 45%. Met name vrouwen zijn vaker fulltime gaan werken (van 18% naar 40%). Bij duurzame bemiddeling naar werk hebben statushouders vaker een fulltimebaan dan andere Amsterdammers (45% tegenover 41%).

Het gemiddelde uurloon bij statushouders op het moment van uitstroom is €12,79.⁸ Dit is lager dan andere Amsterdammers. Zij ontvangen gemiddeld: €13,59. Thuiswonende kinderen krijgen gemiddeld een lager uurloon. Na zes maanden is het uurloon gemiddeld gestegen: het gemiddelde uurloon is dan €13,22. Hoger opgeleide statushouders zijn flink wat meer gaan verdienen, namelijk €15,35. Nog steeds verdienen de statushouders gemiddeld minder dan andere Amsterdammers, die zitten na zes maanden werken op €14,29.

---

⁸ Het gaat hierbij om het bruto-uurloon exclusief bijzondere beloningen, toeslagen en overwerkloon.

3 Voorzieningengebruik

In dit hoofdstuk gaan we in op het voorzieningengebruik van statushouders.

De statushouders kunnen net als andere Amsterdammers een beroep doen op ondersteuning vanuit het inkomens-, jeugd- en/of zorgdomein. Zicht en Grip op Sociaal is een project dat alle individueel geregistreerde voorzieningen binnen het Amsterdamse sociale domein (inkomen, jeugd en zorg) in beeld brengt. In tabel 11.0 in de bijlage staat welke voorzieningen onder deze drie domeinen vallen. Aan de hand van Zicht en Grip op Sociaal is bekeken hoeveel en welke groepen statushouders die in januari 2020 woonachtig waren in Amsterdam gebruik hebben gemaakt van een voorziening binnen het sociale domein. Daarbij kan gedacht worden aan voorzieningen zoals levensonderhoud (lees: bijstand), jeugdbescherming- en reclassering en ambulante zorg. Na koppeling van de Burgerservicenummers (BSN) van de statushouders uit de BRP aan de Zicht en Grip op Sociaal dataset, zijn er 5.430 statushouders teruggevonden in de dataset van 2019. In onderstaande analyses is het voorzieningengebruik op individueel niveau gerapporteerd.

De gemeente Amsterdam voert actief beleid om armoede te bestrijden. Onderdeel daarvan is om het bereik van armoedevoorzieningen zo hoog mogelijk te maken. De gebruikscijfers weerspiegelen enerzijds de problematieken die voorkomen onder de groepen, en anderzijds het bereik van de aangeboden voorzieningen, hoewel die twee onderdelen hier niet uiteengerafeld kunnen worden. Statushouders zijn bij de gemeente goed in beeld (met name door het contact met de klantmanager) waardoor het zo kan zijn dat het bereik onder statushouders hoger is dan onder andere Amsterdammers.

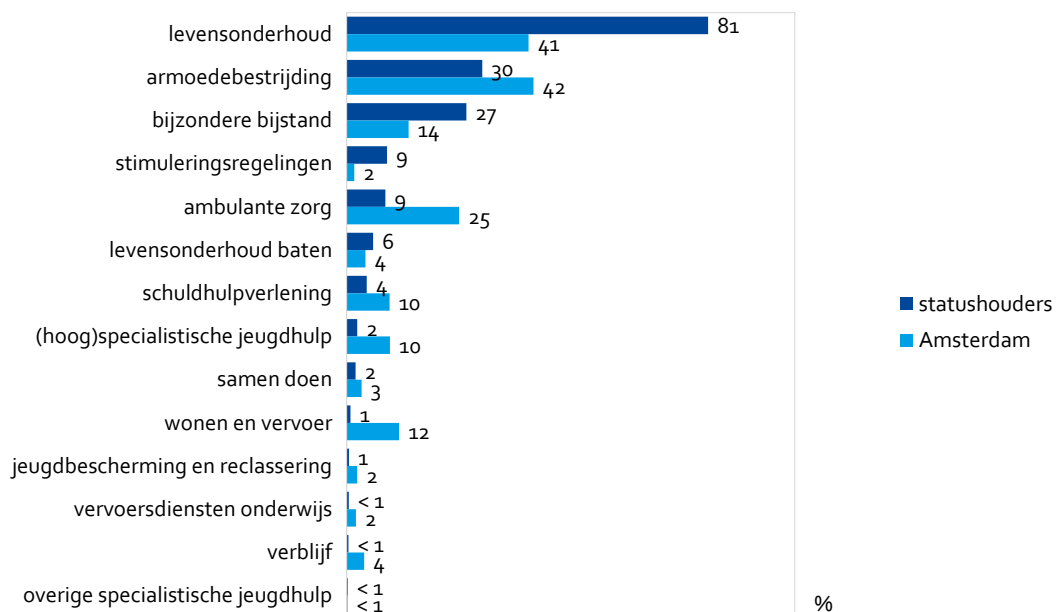
Kernpunten

- 66% van de statushouders maakt gebruik van een jeugd-, zorg- of inkomensvoorziening, onder alle Amsterdammers is dit 13%, dit komt vooral doordat statushouders veel vaker gebruik maken van bijstand.
- Onder statushouders is vaker sprake van gebruik van één of meerdere voorzieningen onder alle leeftijdsgroepen dan gemiddeld in Amsterdam.
- Een op de drie statushouders gebruikt meerdere voorzieningen. Vaak is dit een stapeling van inkomensvoorzieningen (87%); meestal een combinatie van levensonderhoud met een andere inkomensvoorziening.
- Eritrese/Ethiopische statushouder gebruiken vaker voorzieningen binnen twee of meer domeinen (16%) dan de Syrische en overige statushouders (beide 10%). Dit is onder alle groepen het vaakst een combinatie van inkomen met zorg.
- Jonge statushouders gebruiken vaker een combinatie van voorzieningen in meerdere domeinen (20%) dan gemiddeld in Amsterdam (16%). Dit is altijd een combinatie van een jeugd- met een zorgvoorziening. Het tegenovergestelde geldt voor statushouders tussen de 18 en 69 jaar. Zij gebruiken vaker een voorziening binnen één domein in vergelijking met hun leeftijdgenoten (bijstand).

3.1 Twee derde van de statushouders maakt gebruik van een voorziening binnen het sociale domein

Van de 5.430 statushouders heeft 66% (3.560 statushouders) in 2019 gebruik gemaakt van een voorziening, in totaal maakten zij gedurende dit jaar gebruik van 6.140 voorzieningen. Het merendeel van de gebruikers is alleenstaand (60%) of onderdeel van een paar met kind(eren) (24%). Het percentage alleenstaanden ligt daarmee hoger dan gemiddeld in Amsterdam (46%). Ondanks de relatief grote uitstroom uit de bijstand (zie hoofdstuk 2.3), wordt er nog bijna twee keer zo vaak gebruik gemaakt van levensonderhoud door de statushouders met een voorziening ten opzichte van alle Amsterdammers met een voorziening (respectievelijk 81% en 41%). Naast levensonderhoud maken statushouders voornamelijk gebruik van armoedebestrijding (30%) en bijzondere bijstand (27%). Het aandeel statushouders dat gebruik maakt van armoedebestrijding ligt daarmee lager dan onder Amsterdammers, het tegenovergestelde geldt voor bijzondere bijstand (zie figuur 3.0).

Figuur 3.0 Gebruik voorzieningen binnen het sociale domein onder statushouders (n=3.560) en alle Amsterdammers (n=107.450) met een voorziening, 2019 (procenten)

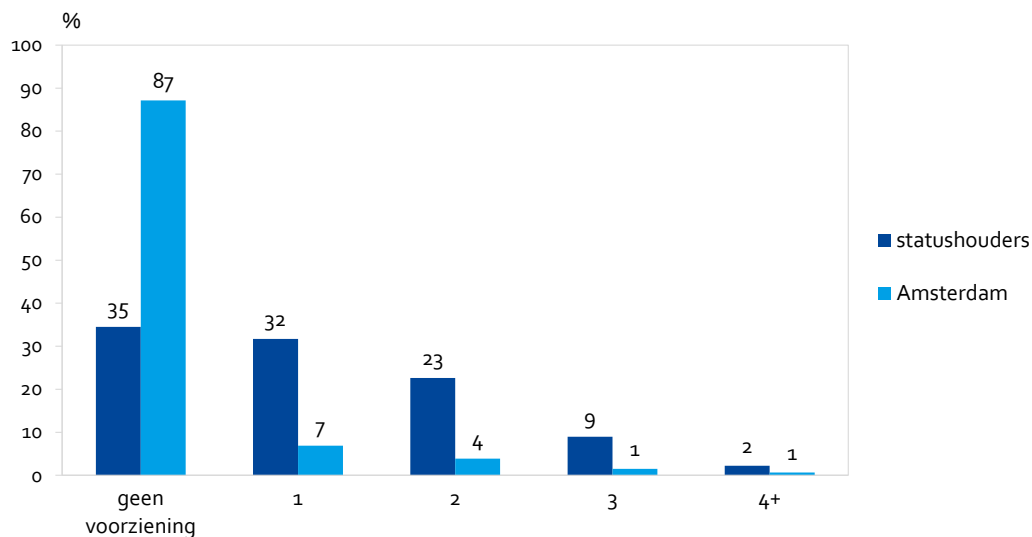
bron: Zicht en Grip op Sociaal, bewerking OIS

Van de statushouders maakt 35% *geen* gebruik van een voorziening. Dit zijn ook voornamelijk paren met kinderen (57%), of alleenstaanden (21%). Twaalf procent is een paar zonder kind(eren) en 10% een eenoudergezin. Wanneer gekeken wordt naar voorzieningen per domein (inkomen, jeugd, zorg) maken 3.400 statushouders (63%) gebruik van een inkomensvoorziening. Zeven procent maakt gebruik van een zorgvoorziening en twee procent van een jeugdvoorziening.

Net zoals andere Amsterdammers kunnen statushouders gebruik maken van een of meerdere voorzieningen in een tot drie domeinen binnen het sociale domein. Het gebruik van verschillende voorzieningen, of voorzieningen in meerdere domeinen kan duiden op grotere problematiek maar ook op een hoger bereik van de voorzieningen. Statushouders zijn goed in beeld bij de gemeente met name door het contact met de klantmanager. Van de statushouders die gebruik

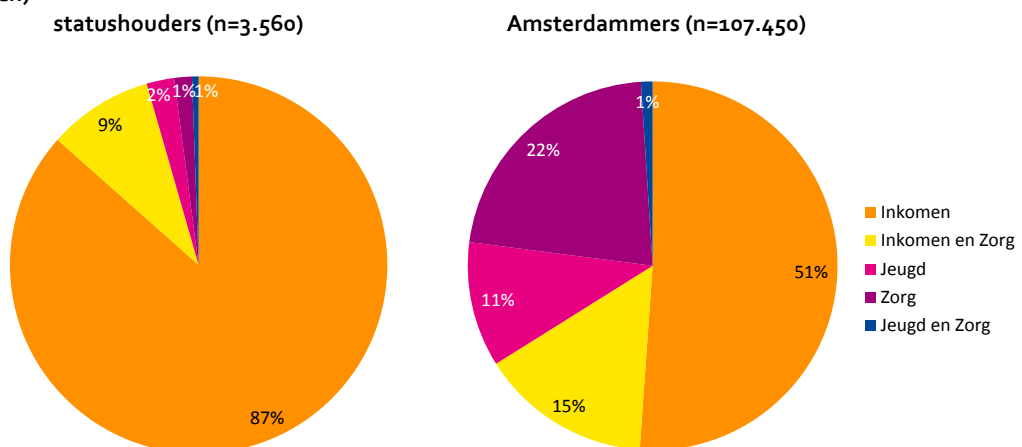
maken van een voorziening, maakt 87% gebruik van alleen inkomensvoorziening(en) (3.080 statushouders). Dit is de helft onder Amsterdammers. Vaker dan gemiddeld in Amsterdam wordt er door statushouders gebruik gemaakt van meerdere voorzieningen (zie figuur 3.1). Er wordt voornamelijk gestapeld binnen het inkomensdomein als gevolg van de grote afhankelijkheid van levensonderhoud. Daarnaast maakt 10% gebruik van voorzieningen in twee of meer domeinen. Het aandeel dat voorzieningen uit verschillende domeinen combineert ligt daarmee lager dan gemiddeld in Amsterdam (16%). Wanneer er gestapeld wordt met voorzieningen uit een ander domein, is de combinatie inkomen en zorg (9%) het meest voorkomend (320 statushouders) (zie figuur 3.2).

Figuur 3.1 Aandeel statushouders (n=5.430) en Amsterdammers (n=835.100) naar het aantal voorzieningen, 2019 (procenten)

bron: Zicht en Grip op Sociaal, bewerking OIS

Figuur 3.2 Voorzieningengebruik statushouders en alle Amsterdammers per stapeling van domein(en), 2019 (procenten)

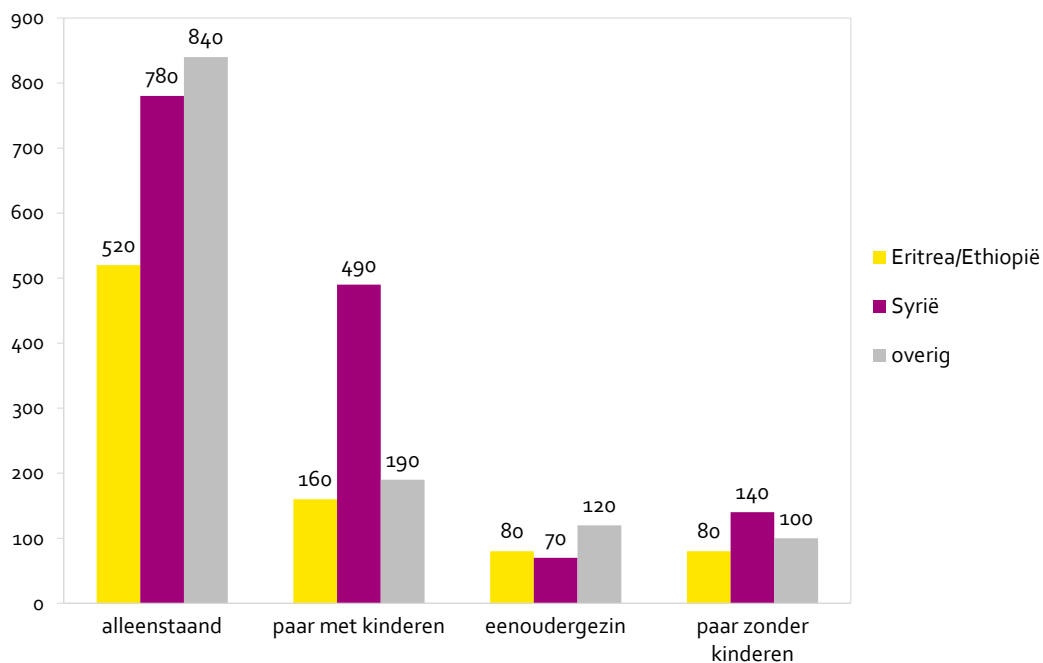
bron: Zicht en Grip op Sociaal, bewerking OIS

3.2 Eritrese/Ethiopische statushouders maken vaker gebruik van voorzieningen dan Syrische statushouders

Binnen de groep Amsterdamse statushouders heeft de meerderheid een Syrische (44%) of Eritrese/Ethiopische (22%) migratieachtergrond. Van de statushouders met een Syrische migratieachtergrond maakt 61% gebruik van een voorziening (1.480 statushouders), dit is 71% onder de Eritrese/ Ethiopische statushouders (840). Dit zijn bij beide groepen voornamelijk alleenstaanden of paren met kinderen, maar binnen de groepen zijn wel verschillen. Een derde van de Syrische statushouders valt onder het huishoudentype paar met kind, dit is 19% onder de Eritrese/ Ethiopische en 15% onder de overige statushouders (zie figuur 3.3).

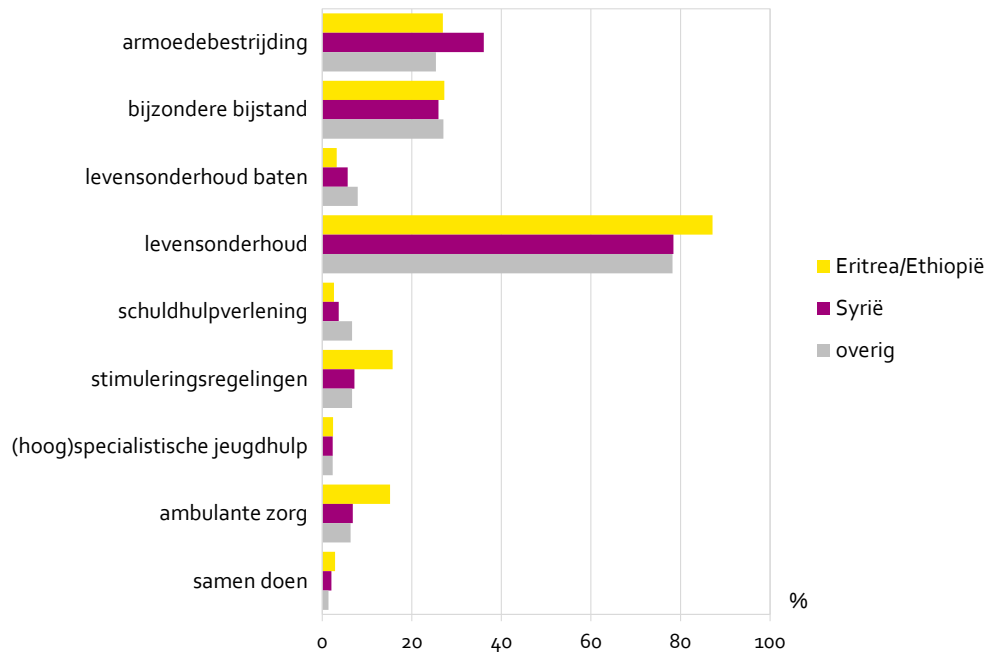
Figuur 3.3 Aantal statushouders met een voorziening naar herkomst en huishoudentype, 2019 (aantallen)

bron: Zicht en Grip op Sociaal, bewerking OIS

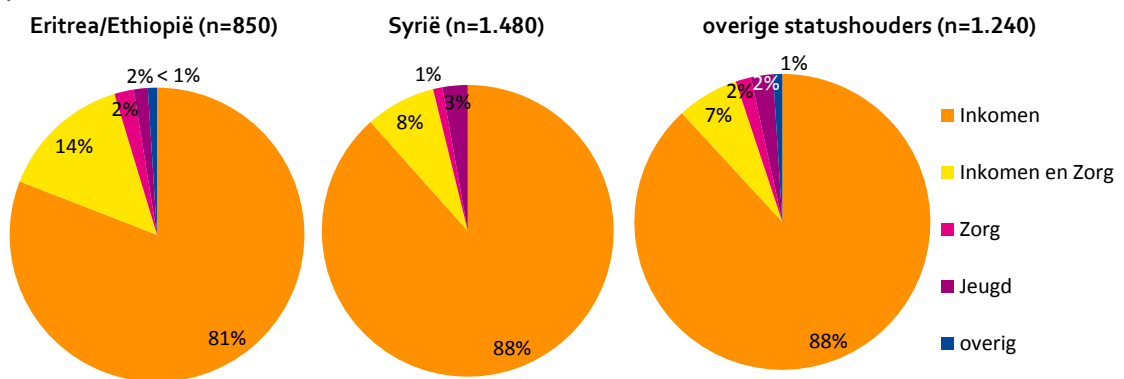
Versillen zijn ook terug te zien in het voorzieningengebruik. Statushouders met een Eritrese/ Ethiopische migratieachtergrond maken vaker gebruik van levensonderhoud, stimuleringsregelingen en ambulante zorg dan Syrische en overige statushouders (zie figuur 3.4). Zij maken twee keer zo vaak gebruik van een zorgvoorziening (13%) als Syrische en overige statushouders (beide 6%). Ook het gebruik van inkomensvoorzieningen ligt gemiddeld hoger (68%) ten opzichte van de statushouders met een Syrische of overige migratieachtergrond (respectievelijk 59% en 64%). Er wordt vaker gestapeld onder de Eritrese/Ethiopische statushouders dan onder de andere statushouders. Zestien procent maakt gebruik van drie of meer voorzieningen, dit is 10% onder de Syrische of overige statushouders. Hoewel onder alle groepen voornamelijk gebruik wordt gemaakt van voorzieningen uit één domein, gebruikt 15% van de Eritrese statushouders voorzieningen in twee domeinen (129 statushouders). Dit is 8% onder de Syrische statushouders, en 7% onder de overige groep. De combinatie is dan het vaakst een inkomen- met een zorgvoorziening (zie figuur 3.5)

Figuur 3.4 Aandeel statushouders naar herkomst en het voorzieningengebruik binnen het sociale domein naar soort voorziening (voorzieningen met aantallen kleiner dan tien zijn buiten beschouwing gelaten), 2019 (procenten)

bron: Zicht en Grip op Sociaal, bewerking OIS

Figuur 3.5 Voorzieningengebruik van statushouders en overige statushouders met een voorziening per stapeling van domein(en) (stapelings met aantallen kleiner dan tien staan vermeld als 'overig'), 2019 (procenten)

bron: Zicht en Grip op Sociaal, bewerking OIS

3.3 Jonge statushouders gebruiken vaker voorzieningen binnen meerdere domeinen, oudere statushouders binnen één domein

In deze paragraaf worden de statushouders en Amsterdammers in drie leeftijdsgroepen ingedeeld: 0-17 jaar, 18-44 jaar en 45-69 jaar. Individue van 70 jaar of ouder zijn in onderstaande analyses niet meegenomen, de groep statushouders van deze leeftijd is erg klein.

Het aandeel statushouders dat gebruik maakt van een voorziening binnen het sociale domein (jeugd, zorg en/of inkomen) ligt onder alle leeftijdsgroepen hoger dan gemiddeld in Amsterdam. De verschillen zijn het grootst onder de leeftijdsgroepen 18 tot en met 44 jaar en 45 tot en met 69 jaar. Ongeveer acht op de tien statushouders in de leeftijd tussen 18 en 69 maken gebruik van een voorziening. Dit is nog geen twintig procent onder de Amsterdammers in dezelfde leeftijdscategorie (zie tabel 3.7).

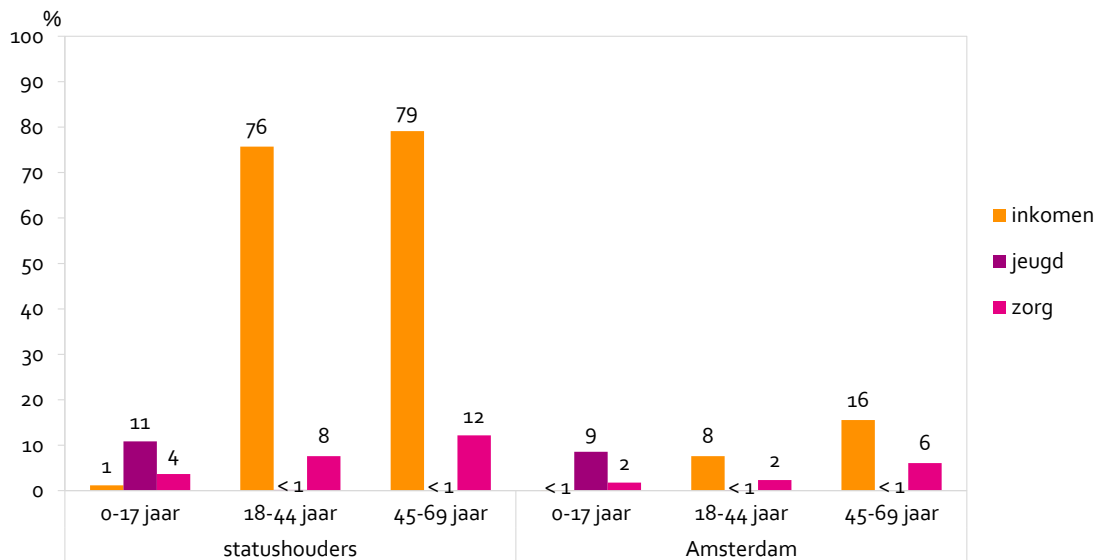
Tabel 3.7 Aandeel statushouders en Amsterdammers met een voorziening naar leeftijd - 2019

	statushouders		Amsterdam	
	aantal met een voorziening	% met een voorziening	aantal met een voorziening	% met een voorziening
0 tot 17 jaar	120	13%	14.200	10%
18 tot 44 jaar	3.070	77%	32.620	9%
45 tot 69 jaar	360	81%	44.270	18%
totaal	3.550		91.090	

bron: Zicht en Grip op Sociaal, bewerking OIS

Binnen alle leeftijdsgroepen wordt vaker gebruik gemaakt van een of meerdere voorzieningen onder statushouders dan gemiddeld in Amsterdam. Ruim driekwart van de statushouders tussen 18 en 69 jaar maakt gebruik van een inkomensvoorziening (3.380 statushouders). Dat is respectievelijk 8% onder de Amsterdammers tussen 18 en 44 jaar, en 16% onder de 45 tot 69-jarige Amsterdammers (zie figuur 3.8). Ook worden binnen alle leeftijdsgroepen vaker zorgvoorzieningen gebruikt.

Figuur 3.8 Aandeel statushouders naar leeftijd en het voorzieningengebruik per domein, 2019 (procenten)

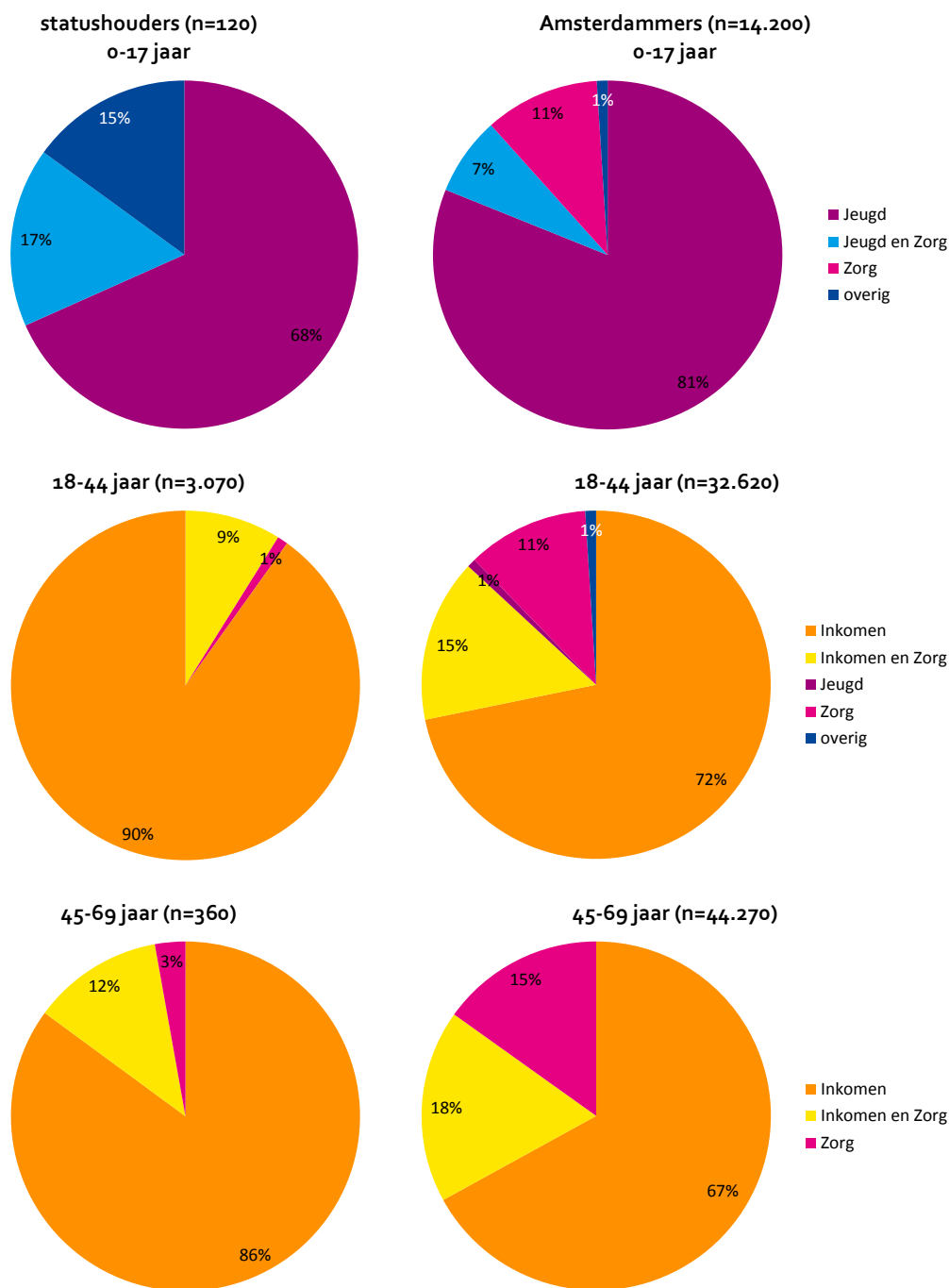

bron: Zicht en Grip op Sociaal, bewerking OIS

Jonge statushouders (0-17 jaar) die een voorziening gebruiken, hebben vaker voorzieningen in twee domeinen (20%) dan jonge Amsterdammers (16%). Dit betreft dan een combinatie van een jeugd- en zorgvoorziening. Het tegenovergestelde geldt voor de statushouders tussen de 18 en 69 jaar. Zij gebruiken juist vaker een voorziening in één domein ten opzichte van

Amsterdammers gemiddeld. Het merendeel maakt gebruik van alleen een inkomensvoorziening. Wanneer er gebruik wordt gemaakt van voorzieningen in meerdere domeinen, is dit een combinatie van een inkomens- en zorgvoorziening (zie figuur 3.9).

Figuur 3.9 Aandeel statushouders en Amsterdammers met een voorziening naar leeftijdsgroepen en stapeling* van domein(en), 2019 (procenten)

*stapelings met aantallen kleiner dan tien staan vermeld als 'overig'.

bron: Zicht en Grip op Sociaal, bewerking OIS

4 Inburgering en onderwijs

Dit hoofdstuk beschrijft in hoeverre de statushouders het inburgeringsexamen hebben afgelegd en hoe de onderwijsdeelname onder statushouders is. Er wordt in dit hoofdstuk gebruik gemaakt van CBS microdata, de meest recente peildatum daarvan is juli 2019. Daarom is er hierbij gekeken naar de statushouders die tussen 2014 en juni 2019 een verblijfsvergunning hebben gekregen en op 1 juli 2019 in Amsterdam woonden.

Kernpunten

- Drie op de tien statushouders die tussen 2014 en 2019 naar Nederland kwamen hebben inmiddels het inburgeringsexamen afgelegd.
- 65% is nog bezig met het inburgeringstraject.
- Ruim 1.600 statushouders volgen onderwijs; daarvan is 36% achttien jaar of ouder.
- De meeste volwassen statushouders die onderwijs volgen, doen een opleiding op mbo-niveau.

4.1 Meerderheid nog bezig met inburgering

Mensen die langdurig in Nederland komen wonen en van de buiten de Europese Economische Ruimte (EER), Turkije of Zwitserland komen en tussen de 18 jaar en de pensioengerechtigde leeftijd zijn, moeten een inburgeringsexamen doen. Het inburgeringsexamen moet binnen drie jaar behaald worden. Migranten kunnen een lening afsluiten bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) voor het volgen van inburgeringscursussen en het afleggen van het examen. DUO informeert mensen wanneer hun inburgeringsplicht ingaat. Asielmigranten die binnen de inburgeringstermijn slagen voor hun examen hoeven de lening niet terug te betalen.⁹

Door het uitbreken van de COVID-19 pandemie, konden er geen klassikale lessen worden gegeven en is het afnemen van examens vertraagd. De inburgeringstermijn is voor alle inburgeringsplichtigen sinds maart 2020 daarom verlengd met zes maanden.¹⁰

Drie op de tien Amsterdamse statushouders die in 2014 of daarna naar Nederland zijn gekomen, heeft het inburgeringsexamen gehaald en 65% is nog bezig met het inburgeringstraject (zie figuur 4.0).

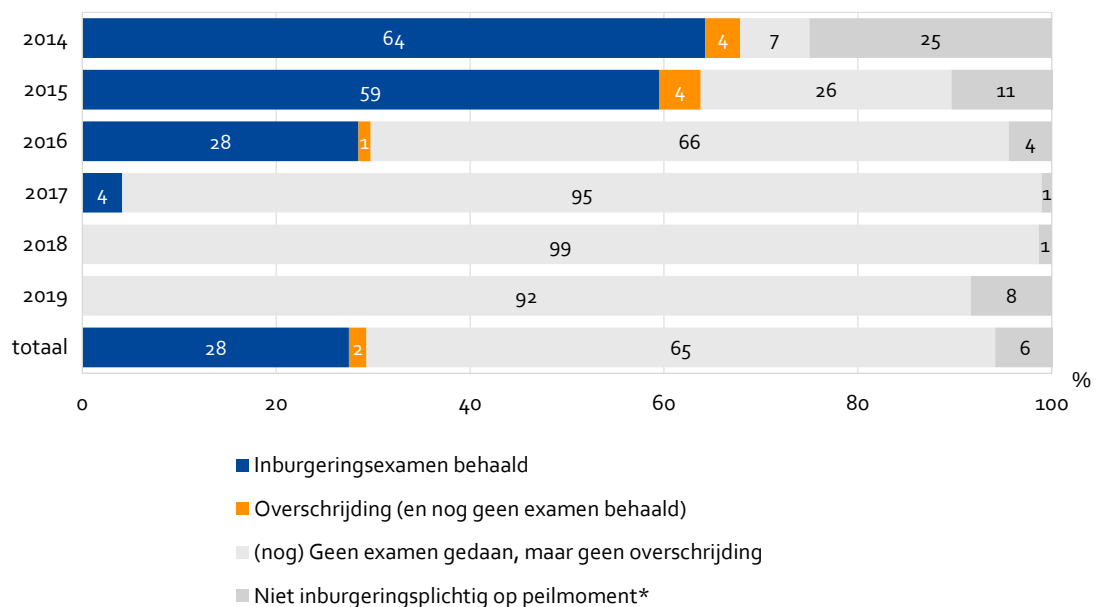
⁹ www.inburgeren.nl/u-gaat-inburgeren/index.jsp
www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/immigratie-naar-nederland/vraag-en-antwoord/moet-ik-als-nieuwkomer-inburgeren

¹⁰ <https://duo.nl/zakelijk/inburgeren/nieuws/tot-6-maanden-extra-om-in-te-burgeren.jsp>

De wettelijke termijn van 3 jaar is inmiddels verstreken voor de statushouders bij wie de inburgeringsplicht in 2016 of eerder inging. Van de statushouders die in 2014 inburgeringsplichtig werden, heeft 64% op dit moment het inburgeringsexamen gehaald en 4% heeft de termijn overschreden. Een kwart is niet inburgeringsplichtig.¹¹ Bij de statushouders die in 2015 inburgeringsplichtig werden heeft een vergelijkbaar deel het inburgeringsexamen gehaald (59%) en de termijn overschreden (4%). Onder statushouders bij wie in 2016 de inburgeringsplicht inging, heeft een veel kleinere groep (28%) het examen al gehaald. Een klein deel (4%) van deze cohort zal het inburgeringsexamen ook niet meer doen omdat zij op dit moment niet meer inburgeringsplichtig zijn. De rest (66%) heeft de termijn nog niet overschreden of heeft verlenging gekregen en zal langer dan 3 jaar over de inburgering doen. Verlenging is mogelijk bij bijvoorbeeld het volgen van een alfabetiseringscursus, bij zwangerschap of als de aanmelding van het examen is vertraagd.¹² Van de cohorten die na 2016 inburgeringsplichtig werden, is de overgrote meerderheid nog bezig met de inburgering.

De verschillen tussen mannen en vrouwen in het aandeel dat het examen inmiddels gehaald heeft, zijn gering. Er is verder geen verschil tussen het niveau waarop vrouwen en mannen examen doen. Bij beide groepen doet de overgrote meerderheid het inburgeringsexamen (97%), een klein deel (3%) doet 'Nederlands als Tweede taal' examen (wat op een hoger taalniveau is).

Figuur 4.0 Aandeel 18-66 jarige inburgeringsplichtige statushouders Amsterdam naar jaar van ingang inburgeringsplicht, 1 juli 2019 (procenten)

*inclusief: inburgeringsplicht vervallen, ontheffing of vrijstelling van inburgeringsplicht.

bron: CBS, bewerking OIS

¹¹ Men kan bijvoorbeeld een ontheffing krijgen bij psychische of lichamelijke beperkingen die het afleggen met het examen in de weg staan. Vrijstelling krijgt men na het behalen van een Nederlands schooldiploma.

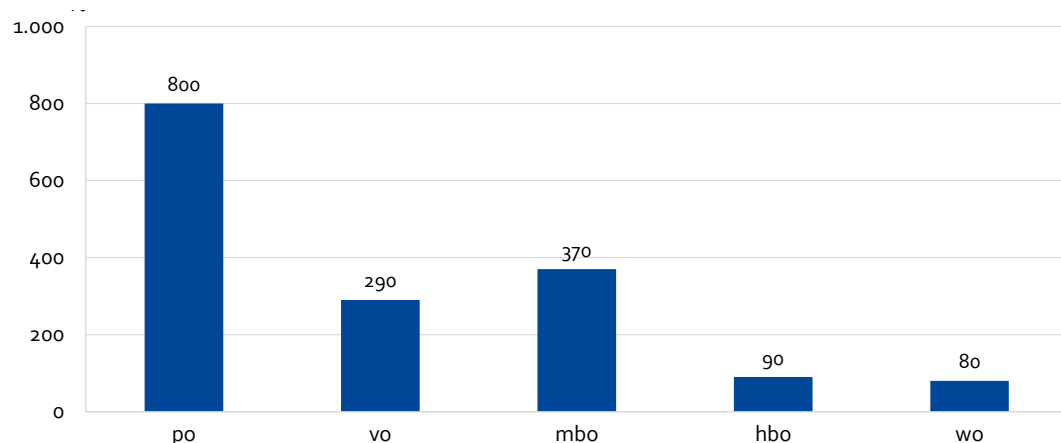
¹² <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/16/6-op-10-statushouders-uit-2014-heeft-inburgeringsdiploma>

4.2 Meer statushouders volgen mbo-opleiding

Net als alle andere Nederlanders vallen asielzoekers en statushouders onder de leerplichtwet. Asielzoekerskinderen moeten binnen 3 maanden onderwijs ontvangen. Omdat asielzoekerskinderen bij aankomst in Nederland de Nederlandse taal vaak nog niet goed beheersen, volgen ze het eerste jaar meestal onderwijs in taalklassen/nieuwkomersonderwijs (primair onderwijs) of internationale schakelklassen (voortgezet onderwijs). Voor kinderen in het primair onderwijs duurt dit meestal enkele weken tot één en maximaal twee jaar, voor leerlingen in het voortgezet onderwijs duurt dit één tot twee jaar. Zij stromen daarna door naar regulier onderwijs.

Van de statushouders die in 2014 een verblijfsvergunning hebben ontvangen, volgen er op 1 januari 2019 ongeveer 1.600 statushouders onderwijs. Daarvan is 36% achttien jaar of ouder. Er gaan 800 kinderen naar de basisschool en 290 statushouders gaan naar het voortgezet onderwijs. Op het mbo zitten in totaal 370 statushouders, 90 statushouders studeren aan het hbo en 80 statushouders volgen een universitaire studie.

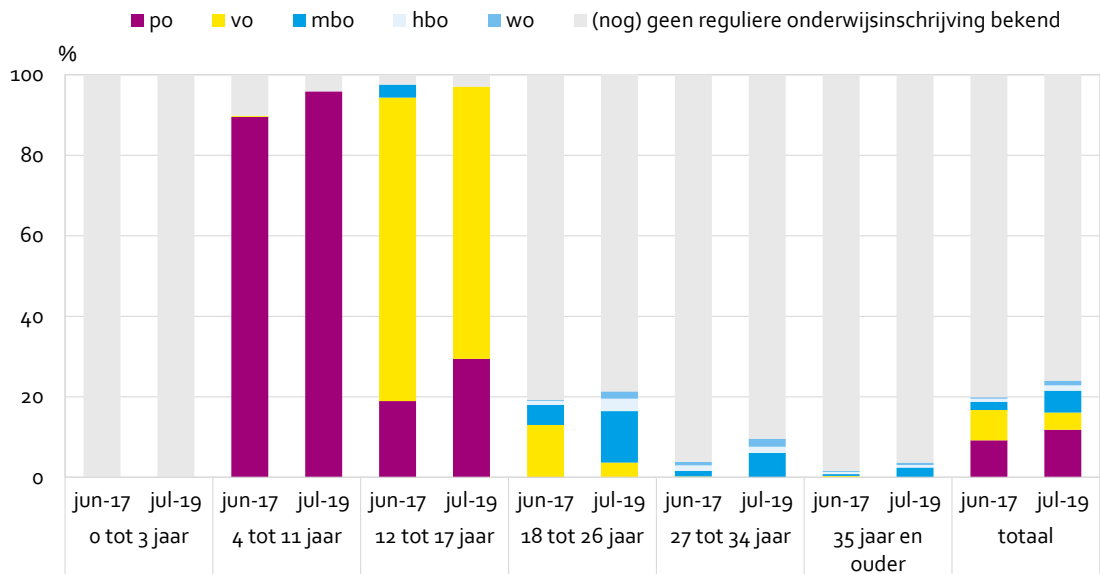
Figuur 4.1 Onderwijsdeelname statushouders naar onderwijssoort, juli 2019 (aantallen)

bron: CBS, bewerking OIS

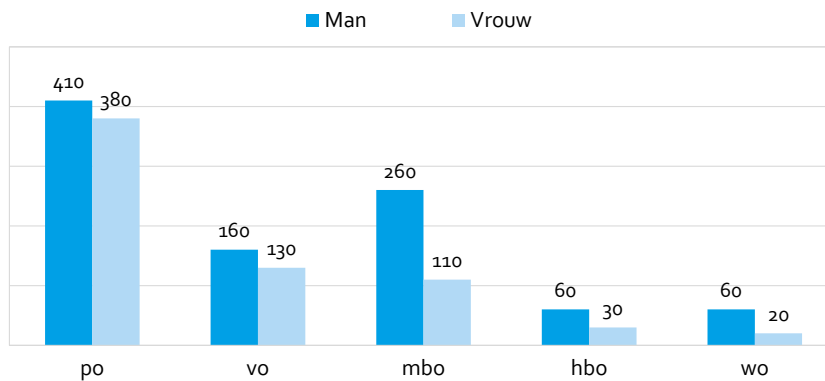
Van de 4 tot 11-jarigen volgt 96% onderwijs en van de 12-17-jarigen volgt 97% onderwijs. Van de jongvolwassenen (18-26 jaar) volgt 21% een opleiding. Het grootste deel gaat naar het mbo (13%). Een klein deel studeert aan het hbo (3%) of aan de universiteit (2%). Van de statushouders tussen de 27 en 34 jaar volgt 10% onderwijs, met name op mbo-niveau. Van de statushouders ouder dan 35 jaar studeert 4%, ook voornamelijk aan het mbo.

In vergelijking met juni 2017 is het aandeel statushouders dat aan het mbo studeert licht toegenomen (zie figuur 4.2). Dat is vooral het geval bij de statushouders ouder dan 18 jaar. Van de volwassen statushouders die onderwijs volgen, gaan zes van de tien naar het mbo.

Figuur 4.2 Onderwijsdeelname naar leeftijd en onderwijssoort, juni 2017 en juli 2019 (procenten)

bron: CBS, bewerking OIS

Onder de statushouders zijn er 410 jongens die naar het basisonderwijs gaan en 380 meisjes. Er gaan meer mannen dan vrouwen naar het mbo, hbo en het wo maar onder de 18 plussers zijn er dan ook meer mannelijke dan vrouwelijke statushouders.

Figuur 4.3 Aantallen statushouders die onderwijs volgen naar onderwijssoort en geslacht, juli 2019

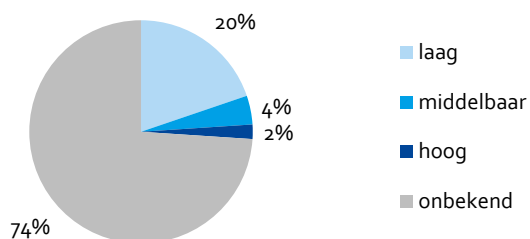
bron: CBS, bewerking OIS

4.3 Van groot deel statushouders is opleidingsniveau niet bekend

Van een groot deel (74%) van de statushouders tussen de 15 en 66 jaar is het hoogst behaalde diploma niet bekend. Twintig procent van de statushouders is laagopgeleid en een klein deel (4%) heeft een middelbaar opleidingsniveau of hoger (2%).

Figuur 4.4 Hoogst behaalde diploma van statushouders (15-66 jaar), januari 2020 (procenten)

bron: CBS, bewerking OIS

Deel 2: Groepen statushouders uitgelicht

Hoofdstukken:

5 Kinderen en jongeren (0-17 jaar)

6 Eritrese statushouders

7 Vrouwen

Foto: statushouder uit Eritrea, fotograaf onbekend, 2018

5 Kinderen en jongeren (0-17 jaar)

Dit hoofdstuk besteedt aandacht aan de positie van kinderen (0-17 jaar) met een vluchtelingenstatus. Aan de orde komen de demografische kenmerken van de groep 0 tot 18-jarigen, de verdeling over de stad en het gebruik van jeugdhulp. Hierbij is aandacht voor de situatie op 1 januari 2020 en de belangrijkste ontwikkelingen sinds 2004.

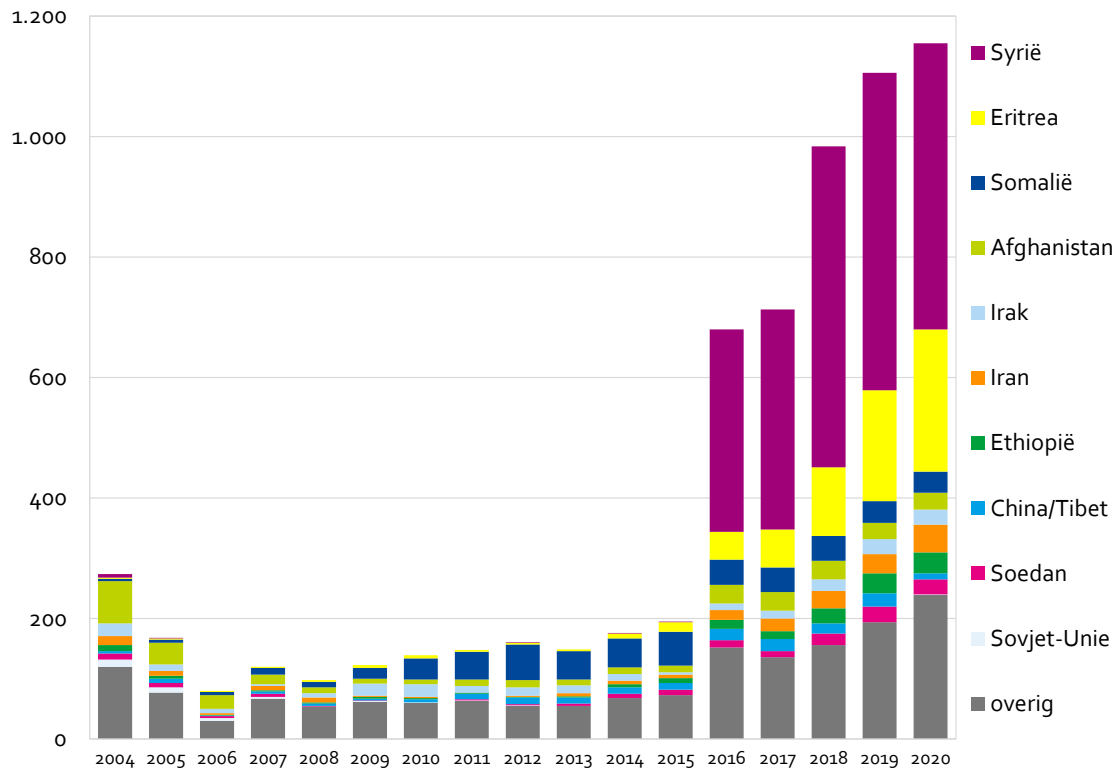
Kernpunten Kinderen en Jongeren (0-17 jaar)

- Op 1 januari 2020 telde Amsterdam 1.155 jonge statushouders (0-17 jaar). Van deze huidige statushouders zijn er 1.097 in 2015 of later naar Nederland gekomen.
- De jonge statushouders komen voornamelijk uit Syrië, Eritrea of Ethiopië.
- Afgezet tegen het totaal aantal inwoners per wijk wonen er relatief veel jonge statushouders in Lutkemeer/Ookmeer en Zeeburgereiland/Nieuwe Diep.
- Vaker dan gemiddeld in Amsterdam (8%) wordt er gebruik gemaakt van voorzieningen in twee domeinen (20%) onder jonge statushouders, namelijk een combinatie van een jeugd- en zorgvoorziening.
- Grootste deel van de 4 tot 17-jarige statushouders gaat naar school (96%), in het voorgezet onderwijs volgt een klein deel onderwijs op havo- of vwo-niveau.

5.1 Aantal statushouders jonger dan 18 jaar sterk gestegen sinds 2016

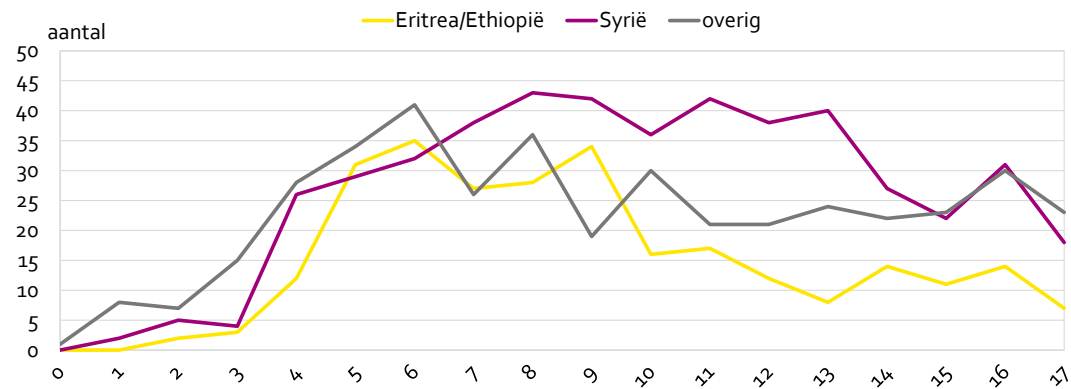
Zoals te zien in figuur 5.0 was het aantal kinderen met een vluchtelingenstatus in Amsterdam tot 2015 relatief stabiel. Met de verhoogde instroom van statushouders sinds 2015 en de recente stijging in het aantal gezinsherenigingen is echter ook het aantal kinderen in deze groep sterk toegenomen.

Op 1 januari 2020 telde Amsterdam 1.155 statushouders jonger dan 18 jaar. Wanneer we kijken naar de recente groep statushouders (huidige statushouders die in 2015 of later in Nederland gevestigd zijn), zijn onder hen in totaal 1.097 kinderen jonger dan 18 jaar. De meeste van hen (27%) zijn in 2016 in Nederland gevestigd.

Figuur 5.0 Statushouders jonger dan 18 jaar in Amsterdam naar herkomst, 2004-2020 (aantallen)

bron: BRP, bewerking OIS

Het grootste deel (41%) van de groep statushouders onder de 18 is afkomstig uit Syrië. Bijna een kwart (23%) komt uit Eritrea of Ethiopië. Wat betreft leeftijd zijn de meeste kinderen in deze groep (63%) tussen de 4 en 11 jaar oud; een derde (33%) is 12 tot 17 jaar oud. Iets meer dan de helft van de kinderen is man (52%).

Figuur 5.1 Statushouders jonger dan 18 jaar in Amsterdam naar herkomst, januari 2020 (aantallen)

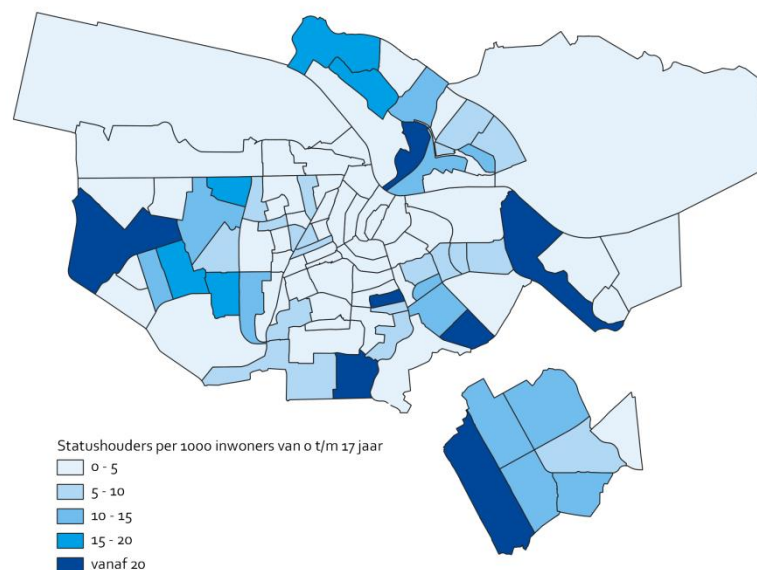
bron: BRP, bewerking OIS

In totaal zijn 70 statushouders jonger dan 18 jaar alleenstaand volgens de basisregistratie personen. Ze komen relatief vaak uit Syrië. Deze jongeren vallen onder de voogdij van NIDOS.¹³ De overige jonge statushouders zijn onderdeel van een gezin.

5.2 Relatief veel jonge statushouders in Lutkemeer/Ookmeer en Zeeburgereiland/Nieuwe Diep

In figuur 5.2 is het aantal huidige statushouders jonger dan 18 jaar afgezet tegen het totale aantal inwoners in dezelfde leeftijdscategorie. Er wonen relatief veel jonge statushouders in de wijken Lutkemeer/Ookmeer en Zeeburgereiland/Nieuwe Diep. In absolute aantallen wonen de meeste statushouders tot 18 jaar in de wijken Bijlmer-Oost (70 statushouders jonger dan 18) en Bijlmer-Centrum (60 statushouders jonger dan 18).¹⁴

Figuur 5.2 Aantal huidige statushouders 0-17 jaar in Amsterdam per 1000 inwoners van 0-17 jaar, januari 2020 (aantallen)

bron: BRP, bewerking OIS

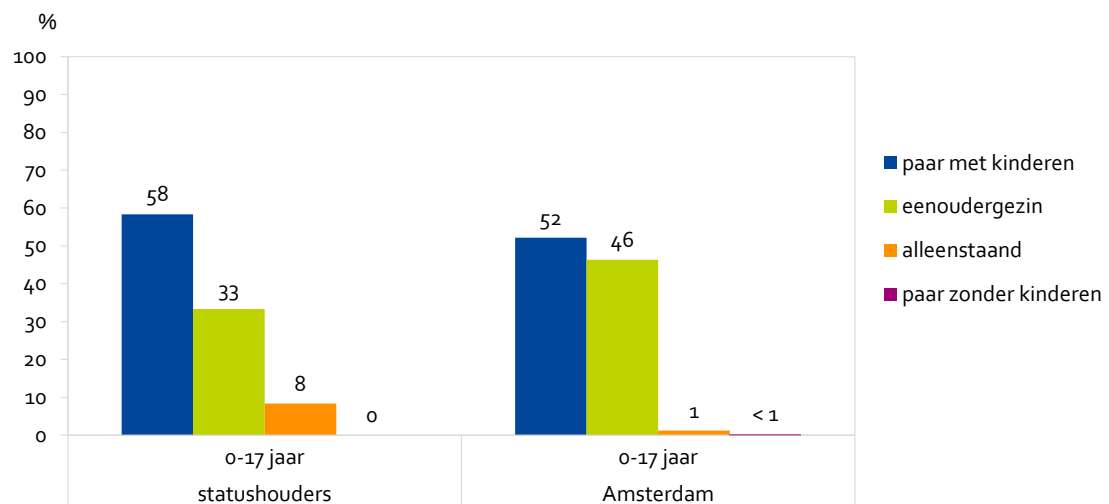
¹³ Nidos voert als onafhankelijke (gezins-)voogdij instelling, op grond van de wet, de voogdijtaak uit voor Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen. Deze taak wordt uitgevoerd door professionals die, met respect voor de eigen culturele achtergrond van de jongere, vanuit betrokkenheid en met specifieke deskundigheid het belang van de individuele jongere centraal stellen, de regie voeren over zijn ontwikkeling naar zelfstandigheid en ingrijpen wanneer die ontwikkeling op enigerlei wijze dreigt te stagneren (bron: www.nidos.nl)

¹⁴ Aantallen afgerond op tientallen.

5.3 Vaker gebruik van voorzieningen in twee domeinen dan in Amsterdam

In 2019 zijn er 120 statushouders jonger dan 18 jaar die gebruik maken van een voorziening in het sociaal domein. Ze hebben vaker een voorziening (13%) dan hun leeftijdsgenoten in Amsterdam (10%). Er wordt twee keer zo vaak gebruik gemaakt van twee of meer voorzieningen (4%) dan onder de jonge Amsterdammers (2%). Het merendeel van de jonge statushouders maakt gebruik van de jeugdvoorziening hoog specialistische jeugdhulp (66%) en ligt daarmee iets lager dan gemiddeld in Amsterdam (71%). Daarentegen wordt er twee keer zo vaak gebruik gemaakt van de zorgvoorziening Samen DOEN (28%), de op een na grootste voorziening onder jonge statushouders, ten opzichte van Amsterdam (14%). Jonge statushouders gebruiken iets vaker een jeugdvoorziening (11%) dan jonge Amsterdammers (9%). Dit geldt ook voor het aandeel met een zorgvoorziening (4% onder statushouders, 2% in Amsterdam). Daardoor wordt er meer gebruik gemaakt van voorzieningen in twee domeinen (20%) dan in Amsterdam (8%), namelijk een combinatie van een jeugd- met een zorgvoorziening. Van de jonge statushouders woont meer dan de helft in een tweepersoonsgezin (70 statushouders), een derde in een eenpersoonsgezin, en 8% is alleenstaand (zie figuur 5.3). Het aandeel alleenstaanden ligt daarmee hoger dan gemiddeld in Amsterdam (1%).

Figuur 5.3 Aandeel statushouders 0-17 jaar met een voorziening naar huishoudentype ten opzichte van Amsterdam, 2019 (percentages)

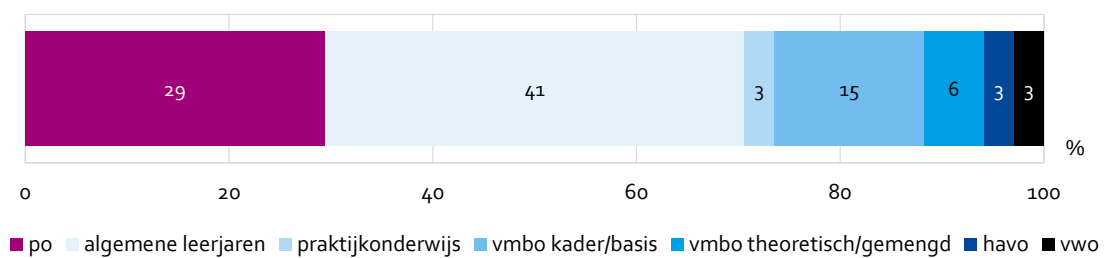

bron: Zicht en Grip op Sociaal, bewerking OIS

5.4 Klein deel statushouders volgt onderwijs op havo- of vwo-niveau

Van de jonge statushouders die in 2014 of daarna een verblijfsvergunning kregen, volgt het grootste deel (96%) van de 4 tot 17-jarigen onderwijs. Alle kinderen van 4-11 jaar die onderwijs volgen, zitten op de basisschool. Van de 12 tot 17-jarigen die onderwijs volgen is er ook nog een deel dat naar de basisschool gaat (29%). Het grootste deel volgt echter de algemene leerjaren.¹⁵ Een klein deel volgt praktijkonderwijs (3%), rond een kwart doet een vmbo-opleiding, 3% gaat naar de havo en nog eens 3% zit op het vwo (figuur 5.4).

Figuur 5.4 De 12 tot 17-jarige statushouders die onderwijs volgen naar onderwijssoort, juli 2019 (procenten)

bron: CBS, bewerking OIS

5.5 Een derde heeft een (bij)baan

Gemiddeld werkt een derde van de jonge statushouders tussen de 15 en 17 jaar. Dit aandeel ligt alleen hoger onder Syrische statushouders (40%). Binnen deze leeftijdsgroep werken mannen gemiddeld vaker (37%) dan de vrouwen (29%).

¹⁵ De eerste leerjaren waarin de leerling nog geen keus heeft gemaakt voor één specifieke onderwijssoort (bron: CBS).

6 Eritrese statushouders in Amsterdam

Dit hoofdstuk gaat in op de demografische kenmerken van Eritrese en Ethiopische statushouders in Amsterdam. Daarnaast kijken we naar bijstandsafhankelijkheid en het gebruik van voorzieningen door deze groep.

Kernpunten Eritrese statushouders

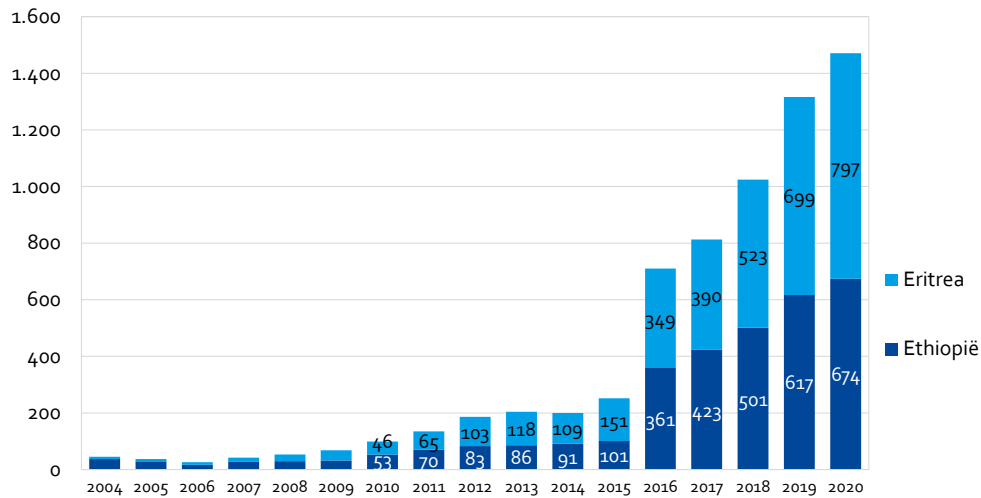
- Op 1 januari 2020 telt Amsterdam bijna 1.500 statushouders uit Eritrea en Ethiopië, hiervan zijn er 1.300 in 2015 of later naar Nederland gekomen.
- Deze statushouders zijn veelal jong (28% tussen de 18-26 jaar oud), man (62%) en alleenstaand (53%).
- 70% van de Eritrese/Ethiopische statushouder is afhankelijk van een bijstandsuitkering, dit is hoger dan gemiddeld onder statushouders (59%) in Amsterdam.
- Zij maken vaker gebruik van meerdere voorzieningen (41%) dan onder de totale groep statushouders (34%), dit is meestal een stapeling van inkomensvoorzieningen (81%).
- Ook wordt er vaker gestapeld binnen verschillende domeinen (15% ten opzichte van 10%), dit is meestal een combinatie van inkomen en zorg.

6.1 Ruim 1.500 statushouders met Eritrese achtergrond

Het aantal statushouders uit Eritrea en Ethiopië in Amsterdam is de afgelopen jaren sterk gestegen. Op 1 januari 2020 waren er 1.471 statushouders met deze herkomst gevestigd in Amsterdam; in 2015 waren dit er nog circa 250. Samen vormen zij 20% van de totale populatie statushouders.

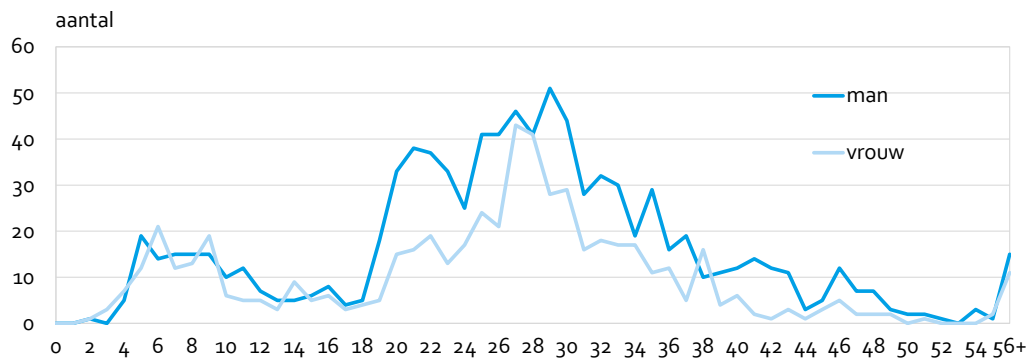
Van de statushouders met een Ethiopische herkomst heeft een groot deel (83%) de Eritrese nationaliteit. Een deel (7%) van de statushouders met een Eritrese of Ethiopische herkomst heeft inmiddels de Nederlandse nationaliteit. Ook onder de groep recente statushouders (sinds 2015 of later in Nederland), zien we dat een groot deel (88%) van de statushouders voor wie de herkomst geregistreerd staat als Ethiopisch de Eritrese nationaliteit heeft. Vanwege deze onderlinge verwantschap wordt in dit hoofdstuk daarom gekeken naar zowel de groep met een Eritrese herkomst als de groep met een Ethiopische herkomst.

Figuur 6.0 Aantal statushouders met een Eritrese of Ethiopische herkomst, 2004-2020 (aantallen)

bron: BRP, bewerking OIS

Onder de groep recente statushouders (sinds 2015 of later gevestigd in Nederland) zijn 1.300 mensen afkomstig uit Eritrea of Ethiopië. De meeste van de Eritrese/Ethiopische statushouders zijn 18-26 jaar oud (28%) of 27-44 jaar oud (48%). Het merendeel (62%) van de statushouders uit Eritrea of Ethiopië is man.

Figuur 6.1 Statushouders afkomstig uit Eritrea of Ethiopië, naar leeftijd en geslacht, januari 2020 (aantallen)

bron: BRP, bewerking OIS

Het merendeel van de Eritrese/Ethiopische statushouders (53%) is alleenstaand volwassenen. Onder 18 tot 26-jarigen ligt dit aandeel hoger (81%). Verwacht wordt dat veel van de (jonge) statushouders uit Eritrea en Ethiopië gezinshereniging aan zullen vragen (of dit al gedaan hebben) ten behoeve partners of ouders die nog niet in Nederland zijn.

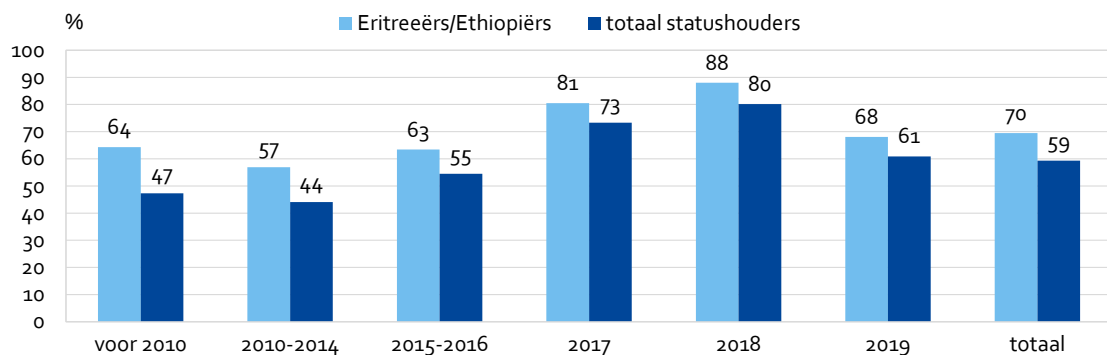
6.2 Zeven van de tien afhankelijk van een bijstandsuitkering

Van de 18 tot 66-jarige statushouders met een Eritrese of Ethiopische herkomst is eind 2019 71% afhankelijk van een bijstandsuitkering, dit is hoger dan gemiddeld onder statushouders (62%) in

Amsterdam. Dit is het geval voor elk instroomjaar (zie figuur 6.2). Van de groep die in 2019 naar Nederland kwam is de bijstand afhankelijkheid (68%) lager dan onder de groep die in 2018 kwam (88%). Dit komt zoals eerder genoemd omdat een deel van de mensen die eind 2019 naar Nederland kwamen *nog* geen uitkering ontvangen omdat zij nog op het azc verblijven.

Vrouwelijke Eritrese/Ethiopische statushouders zijn vaker bijstandsafhankelijk dan mannen met deze herkomst: 81% van de vrouwen heeft een bijstandsuitkering tegenover 65% van de mannen. Als we kijken naar leeftijd, geldt ook bij deze herkomstgroep hoe ouder, hoe vaker bijstandsafhankelijk.

Figuur 6.2 Bijstandsafhankelijkheid 18 tot 64-jarige Eritrese/Ethiopische statushouders naar instroomjaar in Nederland en herkomst, december 2019 (procenten)

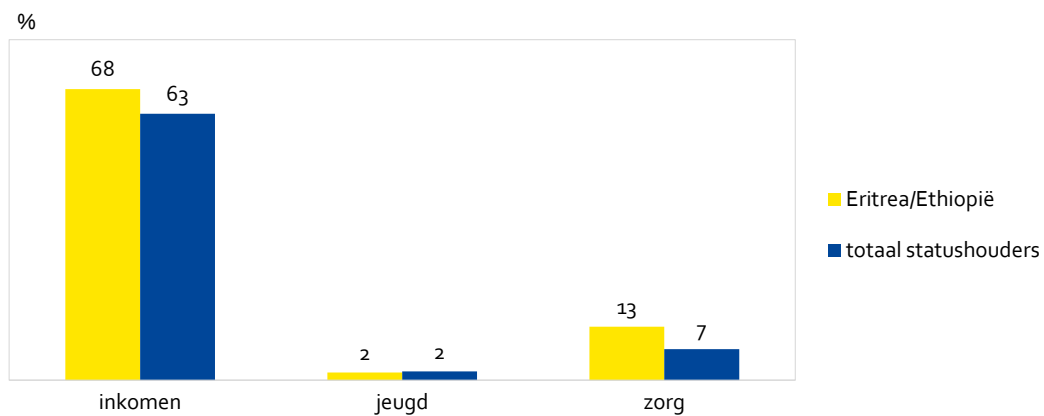

bron: CBS en OIS, bewerking OIS

6.3 15% gebruikt voorzieningen in meerdere domeinen

Van de 1.180 Eritrese/Ethiopische statushouders hebben er 840 een voorziening (71%). Dit ligt daarmee hoger dan onder de Amsterdamse statushouders (66%). De meerderheid is alleenstaand (62%) en gebruikt vaker meerdere voorzieningen (41%) dan de gehele groep statushouders in Amsterdam (34%). Vaker dan gemiddeld onder Amsterdamse statushouders wordt er gebruik gemaakt van een inkomens- of zorgvoorziening (zie figuur 6.3). Onder de Eritrese/Ethiopische statushouders wordt voornamelijk gebruik gemaakt van levensonderhoud (87%), gevolgd door armoedebestrijding en bijzondere bijstand (beide 27%). Honderddertig statushouders van Eritrese/Ethiopische afkomst maken gebruik van voorzieningen in meerdere domeinen (15%), gemiddeld is dat 10% onder de totale groep statushouders in 2019. Een stapeling van inkomens- en zorgvoorzieningen is de meest voorkomende combinatie van voorzieningen onder statushouders, maar dit aandeel ligt hoger onder de groep Eritrese statushouders (14%) dan in het algemeen onder de statushouders (9%).

Figuur 6.3 Aandeel Eritrese statushouders naar voorzieningengebruik per domein ten opzichte van Amsterdamse statushouders, 2019 (procenten)

bron: CBS en OIS, bewerking OIS

7 Vrouwen

In de bovenstaande hoofdstukken komt per thema aan de orde wat de situatie en positie van vrouwelijke statushouders is. Dit hoofdstuk brengt deze informatie over vrouwelijke statushouders samen in een kort overzicht.

Demografie

- 34% van de statushouders in Amsterdam is vrouw, 66% is man. Onder de recente statushouders ligt het aandeel iets hoger met 35%.
- Net als bij alle statushouders komen vrouwelijke statushouders voornamelijk uit Syrië: 37% heeft Syrië als herkomstland, gevolgd door Eritrea en Ethiopië (23%).
- Bijna de helft van de vrouwelijke statushouders valt in de leeftijd 27-44 jaar (46%). In alle leeftijdscategorieën zijn er meer mannen dan vrouwen, behalve bij statushouders jonger dan drie jaar. Van deze groep is 57% vrouw.
- Ruim de helft van vrouwelijke statushouders is als nareiziger naar Nederland gekomen (mannen: 20%).
- De meeste vrouwelijke statushouders maken deel uit van een gezin (71% tegenover 29% van de mannen). De overige vrouwen zijn 18+ en alleenstaand (28%) en één procent van de vrouwen is jonger dan 18 en alleenstaand.

Werk en uitkeringsafhankelijkheid

- Vrouwelijke statushouders werken minder vaak (19% dan mannen (45%). Dit geldt onder alle leeftijdsgroepen, herkomstgroepen (Syrië, Eritrea/Ethiopië, overig) en opleidingsniveaus. Vrouwelijke statushouders in Amsterdam werken wel vaker dan gemiddeld in Nederland en in de andere G5-steden.
- Echter, de verschillen zijn kleiner naar opleidingsniveau. Gemiddeld werkt 41% van de vrouwen en 55% van de mannen met een laag, middelbaar of hoog opleidingsniveau.
- Vrouwelijke statushouders zijn vaker uitkeringsafhankelijk dan mannen: 70% van de vrouwen heeft een uitkering tegenover 58% van de mannen.
- Vrouwen stromen minder vaak uit de bijstand dan mannen (23% is vrouw, 77% is man).

Voorzieningengebruik

- Gegevens niet naar geslacht beschikbaar.

Inburgering en onderwijs

- Er zijn weinig verschillen tussen mannen en vrouwen in het aandeel dat de inburgering al heeft voltooid en het niveau waarop examen is gedaan.

Kinderen en jongeren

- Iets minder dan de helft van de kinderen is vrouw (48%).

Eritrese statushouders

- De minderheid (38%) van de statushouders uit Eritrea of Ethiopië is vrouw.
- Vrouwelijke Eritrese statushouders zijn vaker uitkeringsafhankelijk: 81% van de vrouwen

Deel 3: Draagvlak en context Nederland

Hoofdstukken:

8 Vergelijking G5-steden

9 Context: instroom in Nederland

10 Draagvlak voor opvang en huisvesting

foto: Student Village bij Sloterdijk voor studenten en statushouders, fotograaf Edwin van Eis, 2018

8 Vergelijking G5-steden

Dit hoofdstuk vergelijkt de samenstelling en situatie van statushouders in Amsterdam met die in Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Eindhoven (G5). Er wordt gekeken naar demografie, inburgering en onderwijsdeelname en arbeidsparticipatie. Hierbij is gebruik gemaakt van data van het CBS. Er is hierbij gekeken naar de statushouders die in 2014 of daarna een verblijfsvergunning hebben gekregen. De peildatum is 1 juli 2019.

Kernpunten

- 0,8% van de Amsterdammers is statushouder, in de andere G5-steden is het aandeel statushouders vergelijkbaar.
- 15% van de statushouders in Nederland woont in één van de G5-steden.
- In Amsterdam wonen relatief veel Amsterdam veel alleenstaande statushouders (Amsterdam: 40%, rest G5: 18%-31%) .
- Statushouders in Amsterdam zijn vaak man (Amsterdam: 64%, rest G5: 57%-59%).
- Onder de Amsterdamse statushouders zijn er in vergelijking met de rest van de G5 wat minder 0-17-jarigen (Amsterdam: 23%, rest G5: 25%-32%).
- In Amsterdam heeft 28% van de inburgeringsplichtigen het traject afgerond (rest G5: 31%-36%).
- Net als in Eindhoven zijn statushouders in Amsterdam relatief vaak aan het werk. In Amsterdam geldt dit voor 35% van de statushouders. (Eindhoven: 37%, rest G5: 22-29%).
- In Amsterdam zijn vrouwelijke statushouders vaker aan het werk dan in de andere G5-steden. (Amsterdam: 17%, rest G5: 9%-15%).

8.1 Demografie statushouders G5

8.1.1 Na Amsterdam wonen in Rotterdam de meeste statushouders

Op 1 juli 2019 telde Amsterdam 6.780 statushouders die in 2014 of daarna een verblijfsvergunning hebben gekregen. Dat is 0,8% van de totale bevolking van Amsterdam.¹⁶ Rotterdam, na Amsterdam de grootste G5-stad, telde op dat moment 5.170 statushouders. De kleinste G5-stad Eindhoven huisvestte 1.920 statushouders. Net als in Amsterdam en gemiddeld in Nederland komt het aandeel statushouders ook in de andere G5-steden veelal neer op 0,8% van de bevolking (zie tabel 10.0).

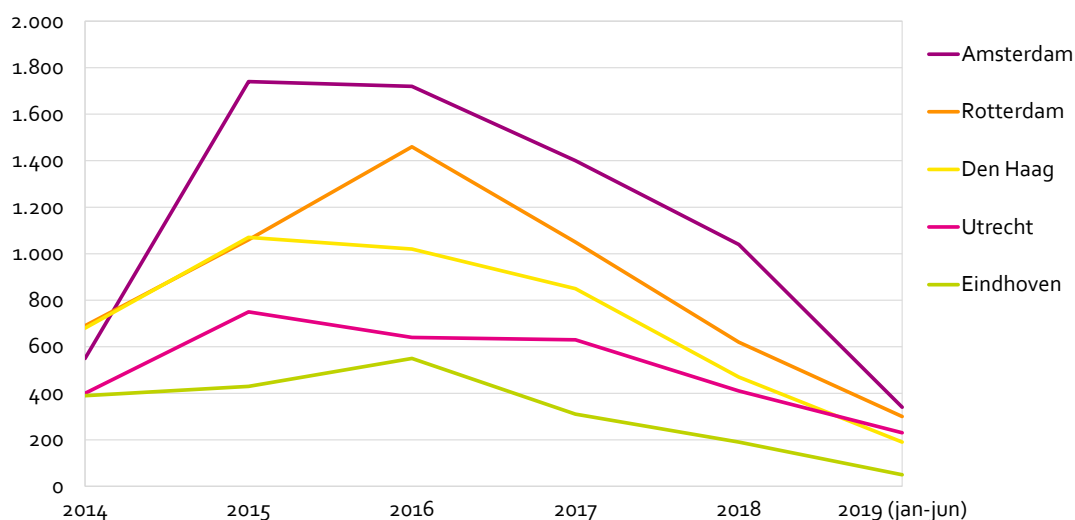
¹⁶ Op 1 januari 2019.

Tabel 10.0 Aantal en aandeel statushouders (ingestroomd tussen 2014 en juni 2019) per G5-stad, juli 2019.

	aantal statushouders	totale bevolking 1-1-2019	aandeel statushouders
Amsterdam	6.780	862.965	0,8
Rotterdam	5.170	644.618	0,8
Den Haag	4.270	537.833	0,8
Utrecht	3.050	352.866	0,9
Eindhoven	1.920	231.642	0,8
Nederland	142.770	17.282.163	0,8

bron: CBS, bewerking OIS

In Amsterdam lag de instroompiek in 2015 toen er 1.740 statushouders in de stad kwamen wonen. Ook voor Den Haag en Utrecht lag de piek in 2015. Rotterdam en Eindhoven kregen de hoogste instroom juist in 2016 te verwerken (figuur 10.1).

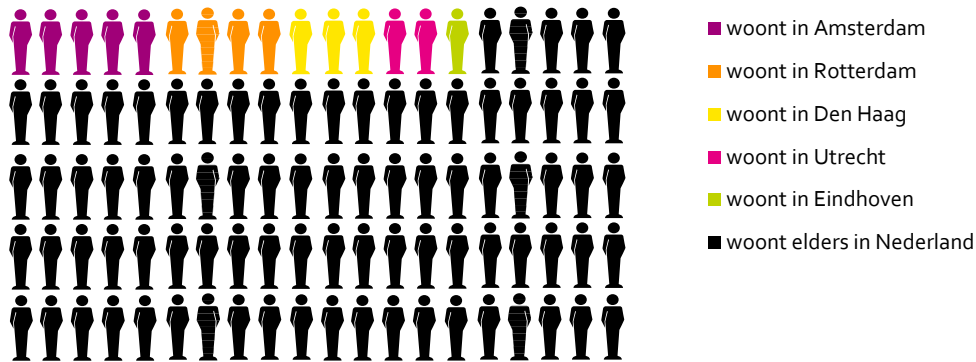
Figuur 10.1 Aantal statushouders naar instroomjaar per G5-stad, juli 2019

bron: CBS, bewerking OIS

In totaal wonen er in Nederland 142.770 statushouders die in 2014 of daarna een verblijfsvergunning hebben ontvangen. Op 1 juli 2019 woont daarvan 15% in de G5-steden: in Amsterdam 5%, in Rotterdam 4%, in Den Haag woont 3%, in Utrecht 2% en in Eindhoven woont 1% (zie figuur 10.2).

Figuur 10.2 Aandeel statushouders (instroom 2014-juni 2019) dat in G5-steden woont*, juli 2019

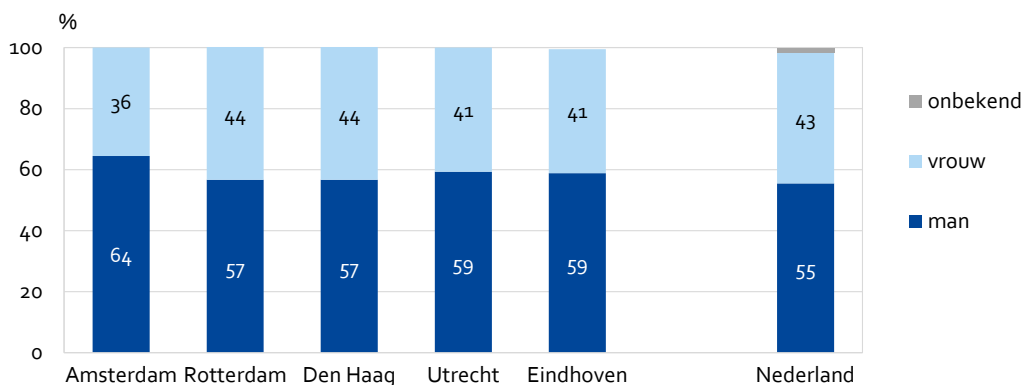

bron: CBS, bewerking OIS

8.1.2 Amsterdam telt relatief veel mannelijke statushouders

Gemiddeld in Nederland ligt het aandeel mannen onder de statushouders die in 2014 of later een verblijfsstatus kregen op 55%. In Amsterdam ligt dit aandeel met 64% hoger. Het is tevens het hoogste aandeel van de G5-steden (rest G5: 57%-59%).

Figuur 10.3 Statushouders (instroom 2014-juni 2019) naar geslacht, G5-steden en Nederland, juli 2019 (procenten)

bron: CBS, bewerking OIS

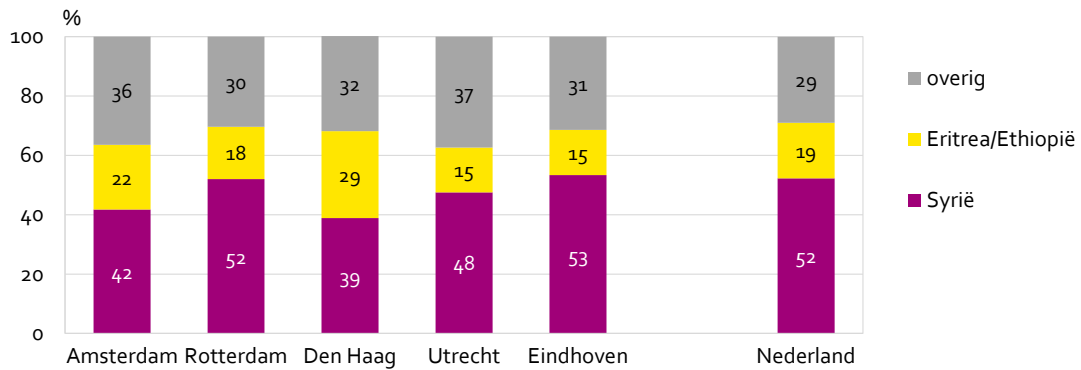
8.1.3 In Amsterdam en Den Haag laagste aandeel Syrische statushouders

Van de statushouders in Amsterdam heeft het grootste deel (42%) de Syrische nationaliteit. Ook in de andere G5-steden is dat het geval. Het aandeel Syrische statushouders ligt in Amsterdam wel wat lager dan gemiddeld in Nederland (52%) en de meeste andere G5 steden. Uitzondering vormt Den Haag waar er verhoudingsgewijs ook wat minder Syrische statushouders en wat meer statushouders uit Eritrea/Ethiopië wonen (zie figuur 10.4). In Amsterdam en Utrecht wonen ten opzichte van de andere grote steden wat meer statushouders met een andere nationaliteit dan de Syrische of Eritrees/Ethiopische.

Per G5-stad zijn er geen grote verschillen tussen mannen en vrouwen wat betreft de samenstelling naar herkomstland.

Figuur 10.4 Statushouders (instroom 2014-jun 2019) naar herkomstgroepering, G5-steden en Nederland, juli 2019 (procenten)

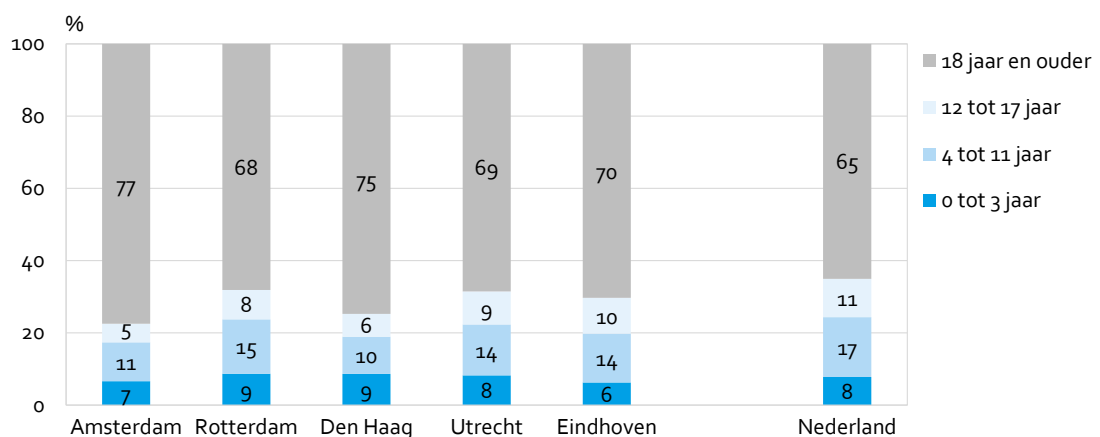

bron: CBS, bewerking OIS

8.1.4 Aandeel 0 tot 17-jarigen in Amsterdam wat lager dan gemiddeld

Onder de Amsterdamse statushouders ligt het aandeel kinderen en jongeren (0-17-jarigen) lager dan gemiddeld onder statushouders in Nederland (23% vs. 35%). Amsterdam lijkt wat dit betreft op Den Haag (25%). Het aandeel 0 tot 3-jarigen in Amsterdam is met 7% vergelijkbaar met dat in de andere G5-steden (tussen 6%-9%). Vergelijken met Rotterdam, Utrecht en Eindhoven zijn de statushouders in Amsterdam wat minder vaak tussen de 4 en 11 jaar en tussen de 12 en 17 jaar (zie figuur 10.5). Ook in absolute zin telt Amsterdam minder statushouders die jonger zijn dan 18 jaar dan Rotterdam (1.510 versus 1.650).

Figuur 10.5 Leeftijdssamenstelling statushouders (instroom 2014-juni 2019), G5-steden en Nederland, juli 2019 (procenten)

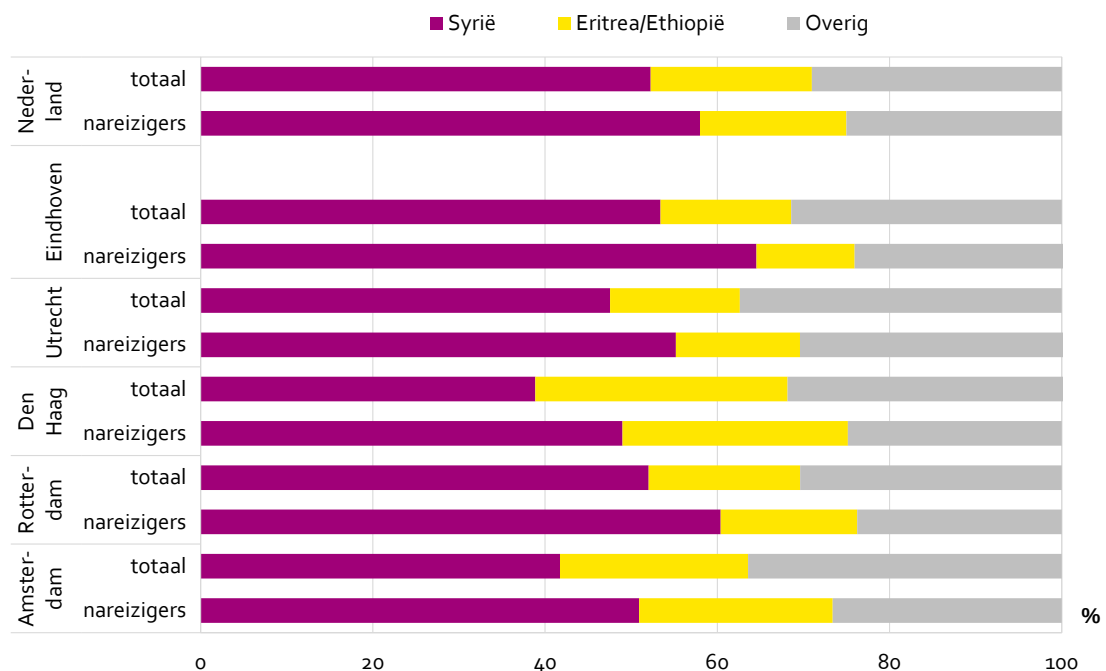
bron: CBS, bewerking OIS

8.1.5 Aandeel nareizigers ligt wat lager in Amsterdam

In Amsterdam is 32% van de statushouders die in 2014 of daarna een verblijfsvergunning hebben gekregen nareiziger. Gemiddeld in Nederland ligt het aandeel op 44%. In de andere G5-steden ligt dit aandeel tussen de 35% en 41%. In alle vijf de grote steden zijn rond zes van de tien nareizigers vrouw.

In Amsterdam is de helft van de nareizigers Syrisch, in de totale populatie van Amsterdamse statushouders ligt dit aandeel (42%) lager. Voor alle G5-steden geldt dat het aandeel Syriërs onder de nareizigers hoger ligt dan in de totale groep statushouders. Het aandeel mensen uit Eritrea/Ethiopië is in Amsterdam even groot onder de groep nareizigers als in de totale groep statushouders. In de andere G5-steden ligt dit aandeel onder nareizigers vaak net iets hoger als in de totale groep statushouders.

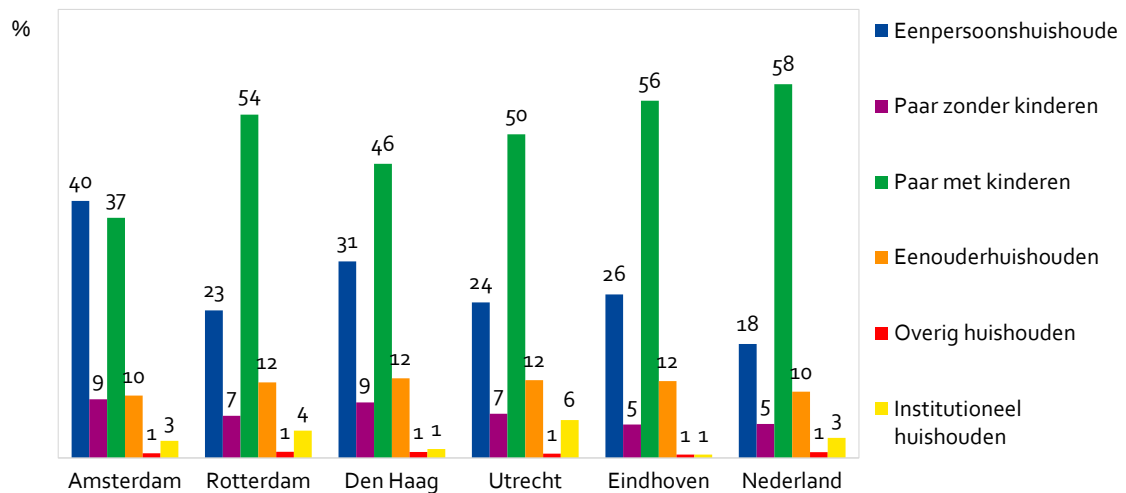
Figuur 10.6 Nareizigers (instroom 2014-juni 2019) en totaal statushouders naar herkomstgroepering, G5-steden, juli 2019 (procenten)

bron: CBS, bewerking OIS

8.1.6 Amsterdamse statushouders relatief vaak alleenstaand

Statushouders in Amsterdam zijn relatief vaak alleenstaand. Vier op de tien statushouders in Amsterdam zijn alleenstaand, in de andere grote steden ligt dit aandeel tussen de 18% en 31%. Daarentegen ligt het aandeel paren met kinderen (37%) lager ten opzichte van de andere grote steden en Nederland (zie figuur 10.7).

Figuur 10.7 Aandeel statushouders per huishoudentype naar G5-steden en Nederland, 2019 (procenten)

bron: CBS, bewerking OIS

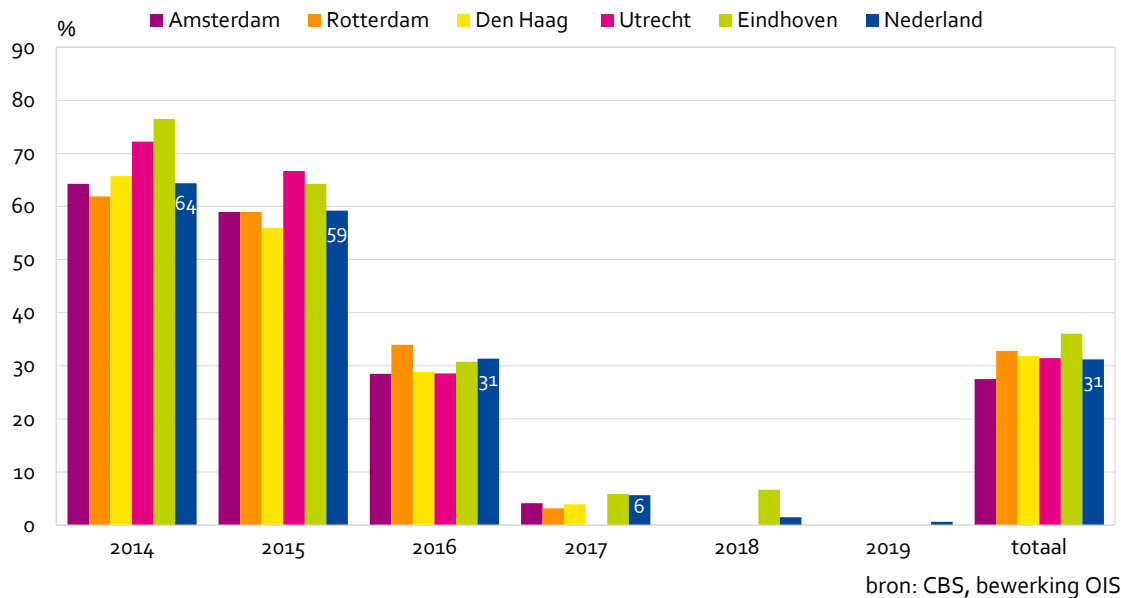
8.2 Inburgering

Van de statushouders die in 2014 of daarna inburgeringsplichtig werden heeft in Amsterdam 28% het examen behaald, gemiddeld in Nederland geldt dat voor 31%. Bij de andere G5-steden heeft tussen de 31% en 36% het inburgeringsexamen gehaald (zie figuur 10.8).

Het inburgeringsexamen moet binnen drie jaar worden behaald.¹⁷ Inburgeraars die in 2016 of eerder inburgeringsplichtig werden, zouden technisch gezien in 2020 klaar moeten zijn met de inburgering. In Amsterdam is door 28% van de lichte uit 2016 het examen afgerond. Er is weinig verschil op dit punt tussen de G5-steden. Er is ook een deel dat niet langer inburgeringsplichtig is, bijvoorbeeld doordat men een ontheffing heeft gekregen. In Amsterdam geldt dat voor 4% van de inburgeringsplichtigen uit 2016, in de andere G5 steden ligt dit aandeel op 5%-7%. Voor alle G5-steden is het zo dat slechts een klein deel (0%-2%) van de inburgeringsplichtigen uit 2016 de termijn daadwerkelijk heeft overschreden. De rest van de lichte uit 2016 heeft verlenging van de inburgeringstermijn gekregen en is dus nog bezig met de inburgering.

¹⁷ Zie voor meer uitleg over inburgeren hoofdstuk 4

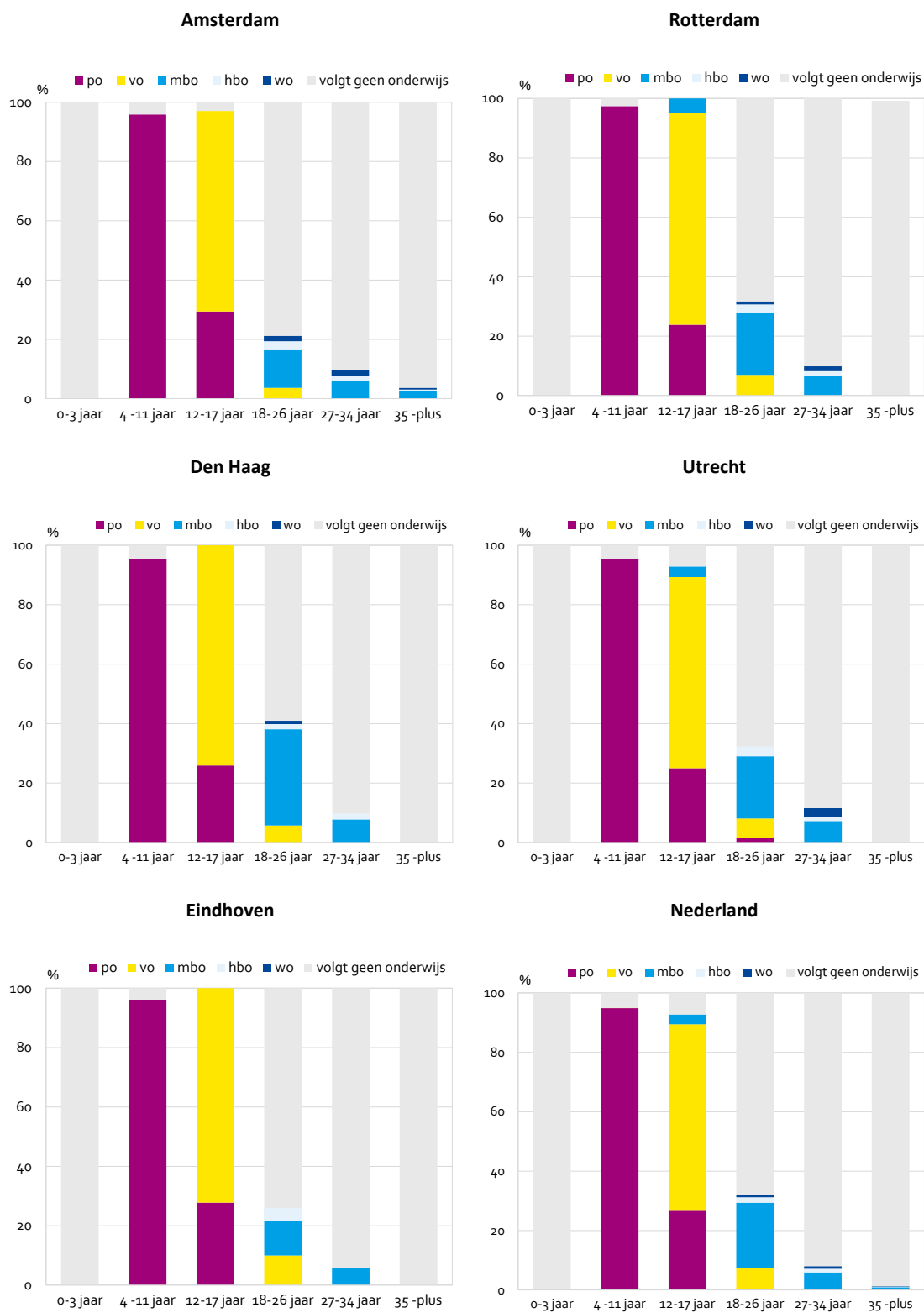
Figuur 10.8 Aandeel statushouders dat inburgering heeft behaald naar jaar van ingang inburgeringsplicht, G5-steden en Nederland, juli 2019 (procenten)

8.3 Onderwijs

In alle G5-steden gaat het grootste deel (ca. 95%) van de 4 tot 11-jarigen naar school. Van de 12 tot 17-jarigen volgt in Amsterdam 29% nog basisonderwijs. Dat is een vergelijkbaar aandeel als in de andere G5-steden en gemiddeld in Nederland (27%). In Amsterdam gaat de rest van de statushouders tussen de 12-17 jaar naar het voortgezet onderwijs. In Rotterdam en Utrecht is er in deze leeftijdsgroep een klein deel dat al mbo-onderwijs volgt (zie figuur 10.9).

In de groep jongvolwassenen (18-26 jaar) loopt de onderwijsdeelname in de G5-steden uiteen. In Amsterdam volgt 21% van de jongvolwassenen een opleiding, gemiddeld in Nederland geldt dat voor 32%. In de andere G5-steden ligt de onderwijsdeelname van 18-26-jarigen tussen de 26%-41%. Voor de groep 27-34 jaar ligt de onderwijsdeelname in de G5-steden dicht bij elkaar (10%-12%) en hoger dan gemiddeld in Nederland (6%). Amsterdam is de enige G5-stad waar ook statushouders ouder dan 35 jaar een opleiding volgen (4%). In alle G5-steden volgen volwassenen (18+) vooral mbo-onderwijs.

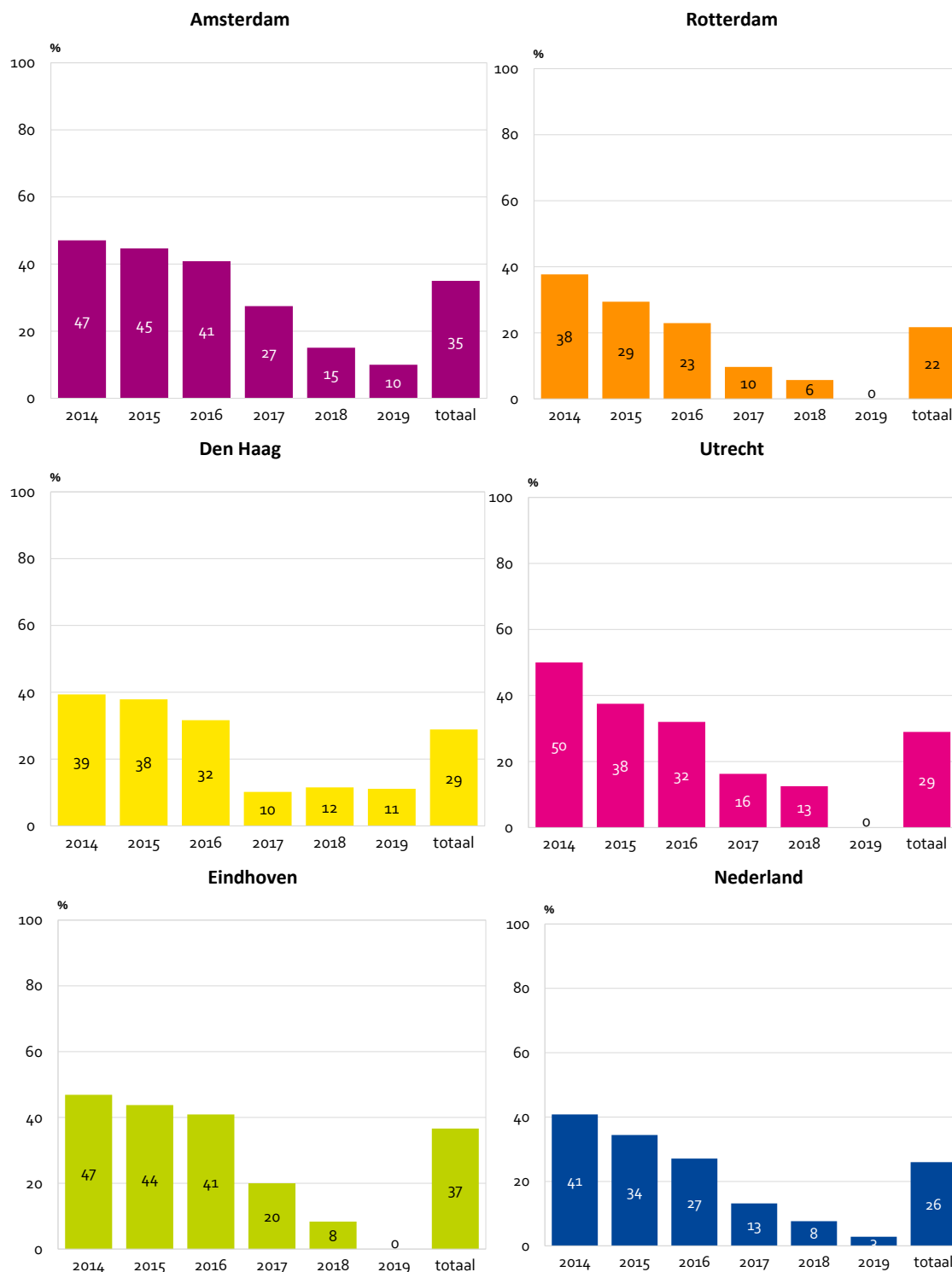
Figuur 10.9 onderwijsdeelname per leeftijdsgroep, naar instroomjaar, G5-steden, juli 2019 (procenten)

bron: CBS, bewerking OIS

8.4 Werk

Een kwart (26%) van de statushouders tussen 18 en 66 jaar in Nederland heeft betaald werk.

Figuur 10.10 Aandeel statushouders dat werkt naar instroomjaar, G5-steden, juli 2019 (procenten)

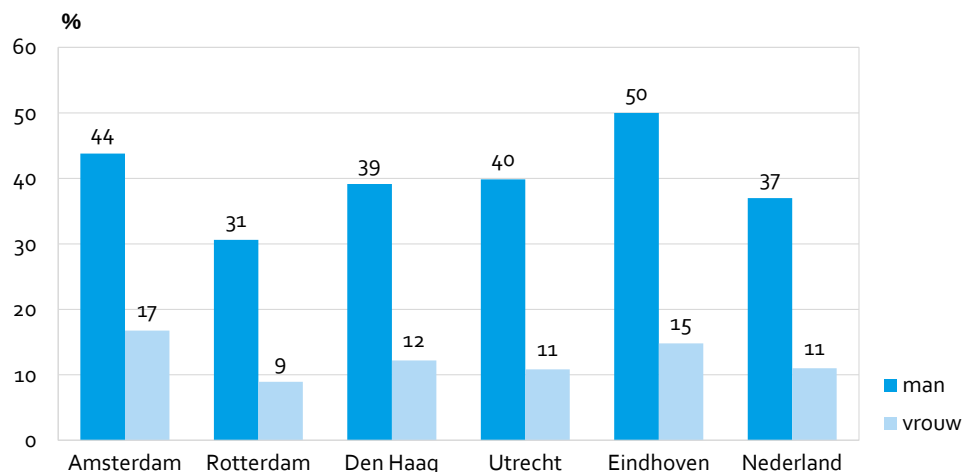

Bron: CBS, bewerking OIS

Hierbij zijn er verschillen tussen de vijf grote steden. Statushouders die in Eindhoven of Amsterdam wonen zijn relatief vaak aan het werk, respectievelijk 37% en 35% van de statushouders in deze steden. In Rotterdam is het aandeel werkende statushouders het laagst: 22% van de Rotterdamse statushouders is werkzaam. Voor elke stad geldt, hoe langer statushouders gevestigd zijn, hoe vaker ze aan het werk zijn. Opvallend is dat statushouders die in 2019 zijn gevestigd in Amsterdam en Den Haag relatief vaak een baan hebben. In beide steden is dat namelijk 10% van de statushouders.¹⁸

In alle steden geldt, mannen zijn vaker dan vrouwen werkzaam (zie figuur 10.11). Ruim een op de tien vrouwelijke statushouders is werkzaam in Nederland, bij mannen is dat meer dan drie keer zoveel: 37% van de mannelijke statushouders in werkzaam. Het verschil is het grootst in Eindhoven: de helft van de mannen is daar werkzaam en 15% van de vrouwen. Een verschil van 35 procentpunt. Vrouwelijke statushouders in Amsterdam zijn vaker werkzaam dan gemiddeld in Nederland (17% vs. 11%). In de rest van de G5-steden ligt dit aandeel tussen de 9%-15%.

Figuur 10.11 Aandeel statushouders dat werk naar geslacht, G5-steden, juli 2019 (procenten)

bron: CBS, bewerking OIS

Van de werkende statushouders in Nederland heeft 71% een deeltijdbaan en 29% een voltijdbaan. In Amsterdam hebben statushouders iets vaker een deeltijdbaan, namelijk 74%. In Eindhoven hebben statushouders iets vaker een voltijdbaan, namelijk 40% van de werkende statushouders. Voor alle steden geldt hoe langer statushouders in Nederland gevestigd zijn, hoe hoger het aandeel dat een voltijdbaan heeft. Daarnaast hebben mannelijke statushouders vaker een voltijdbaan dan vrouwen. In Nederland heeft 33% van de werkende mannen een voltijdbaan en 10% van de vrouwen. In Utrecht is het verschil het grootst: 27% van de mannen met werk heeft een voltijdbaan en geen van de werkende vrouwen.

¹⁸ In de andere steden is het aantal statushouders met instroomjaar 2019 te laag om over te rapporteren.

9 Context: instroom in Nederland

Dit hoofdstuk geeft in het kort weer hoe de asielinstroom naar Nederland zich ontwikkelt. We kijken daarbij naar de omvang van de instroom en de samenstelling van de instroom. De huidige corona-crisis heeft ook impact op de asielinstroom. Voor de ontwikkeling van eerste asielaanvragen en aanvragen voor familiehereniging wordt 2019 vergeleken met de eerste vier maanden van 2020. De gegevens zijn afkomstig van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND).

Kernpunten

- In 2019 zijn er 29.435 asielaanvragen in Nederland gedaan.
- Het aandeel aanvragen voor familiehereniging is gezakt naar 15% (2018:21%).
- Syriërs vormen de grootste groep onder eerste asielaanvragen, Eritreeërs zijn niet langer meer één van de grootste groepen hierbij.
- De meeste aanvragen voor familiehereniging worden gedaan door mensen uit Eritrea.
- De COVID-19 pandemie veroorzaakt een sterke afname van de asielinstroom.

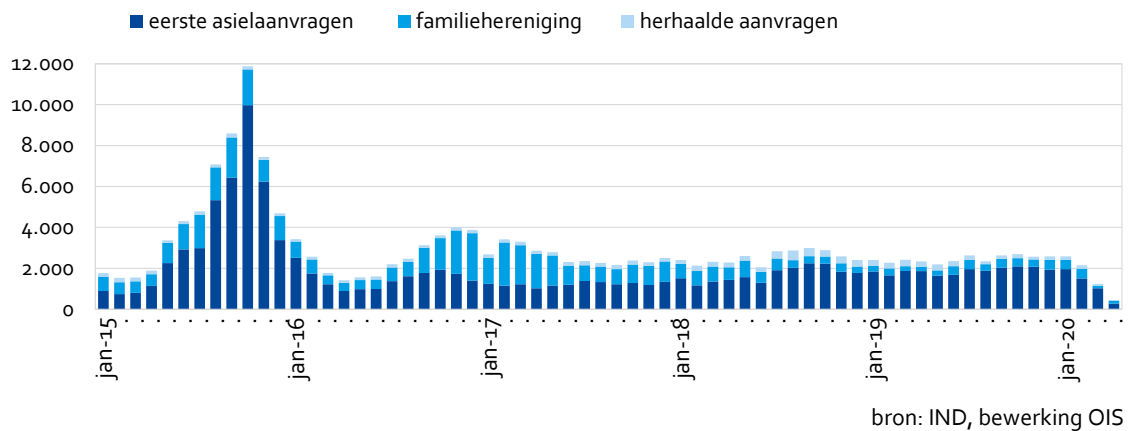
9.1 Aantal asielvragen lager door COVID-19 pandemie

Figuur 9.0 toont de ontwikkeling van het aantal asielaanvragen in Nederland sinds januari 2015. In 2019 werden er in Nederland in totaal 29.435 asielaanvragen gedaan. Het aantal aanvragen is afgenomen in vergelijking met 2018 (30.371). In de eerste vier maanden van 2020 zijn er 6.424 aanvragen gedaan. Dat is minder dan in dezelfde periode in 2019 (9.441). De afname van het aantal aanvragen is het gevolg van de COVID-19 pandemie die ervoor zorgde dat grenzen gesloten werden en reizen werd bemoeilijkt¹⁹. In januari 2020 lag het aantal aanvragen zelfs nog wat hoger dan in januari 2019 (2.589 versus 2.411).

Bij het grootste deel van de aanvragen in 2019 ging het om eerste asielaanvragen (77%). Aanvragen voor familiehereniging maakten 15% van de aanvragen uit, dat is lager dan in de afgelopen jaren (2018:21% en 2017:46%). Slechts een klein deel van de aanvragen betrof herhaalde aanvragen voor asiel.

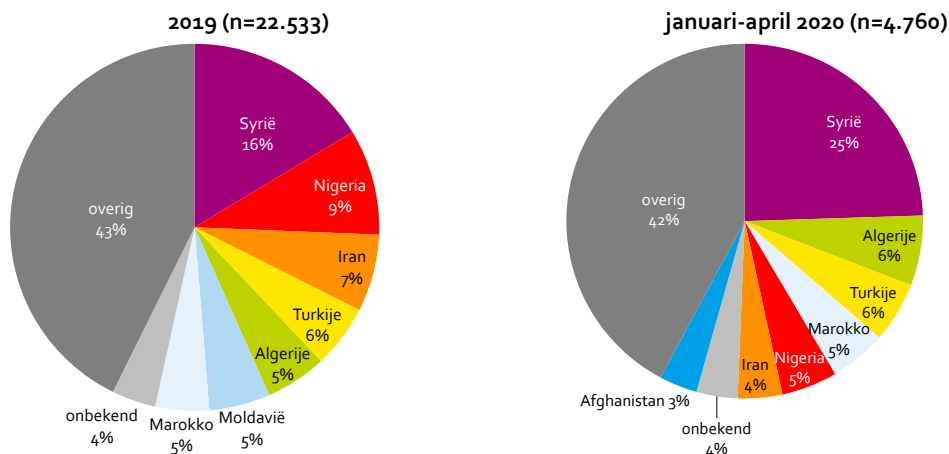
¹⁹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/21/bevolkingskrimp-in-begin-coronacrisis>

Figuur 9.0 Verloop asielaanvragen Nederland, januari 2015-april 2020 (aantallen)

9.2 Meeste eerste aanvragen door Syriërs, aandeel eerste aanvragen Eritreeërs afgenomen

Mensen uit Syrië vormden in 2019 de grootste groep bij de eerste asielaanvragen, gevolgd door mensen uit Nigeria, Iran en Turkije. In het eerste kwartaal van 2020 nam het aandeel aanvragen met mensen uit Syrië toe van 16% naar 25%. Onder de eerste aanvragen zitten ook aanvragen uit landen die bekend staan als veilige landen, zoals uit Algerije en Marokko. Opvallend is dat mensen uit Eritrea niet langer meer een van de grootste groepen onder de eerste asielaanvragen vormen. In de eerste helft van 2018 vormden zij nog 9% van de eerste aanvragen. In figuur 9.1 is te zien wat de grootste groepen onder de eerste aanvragen zijn naar nationaliteit. De categorie 'overig' is divers en bestaat uit 145 nationaliteiten.

Figuur 9.1 Eerste asielaanvragen naar nationaliteit, 2019 en januari-april 2020

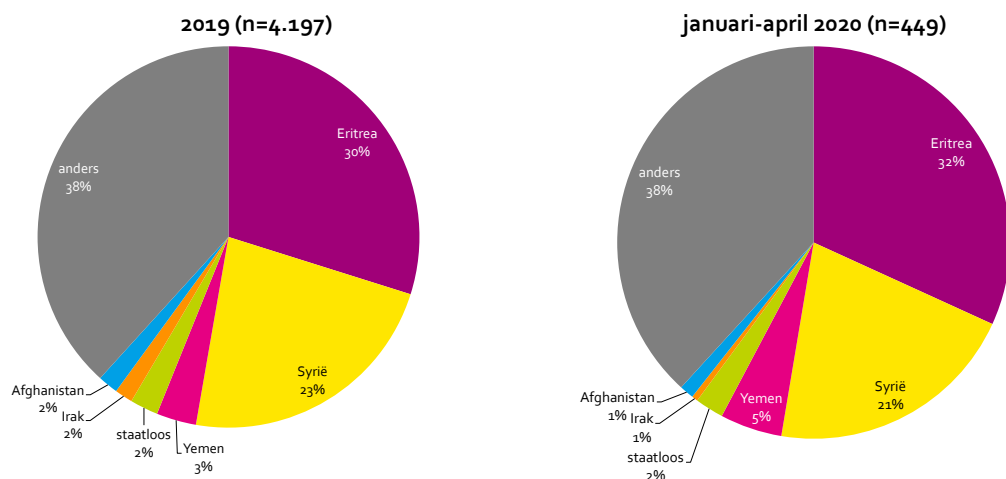
Bron: IND, bewerking OIS

9.3 Aanvragen voor familiehereniging diverser geworden qua nationaliteit

In 2019 zijn er 4.179 aanvragen voor familiehereniging gedaan in Nederland. De meeste daarvan waren afkomstig van mensen uit Eritrea gevolgd door mensen uit Syrië. Dit geldt ook voor de

aanvragen in het eerste kwartaal van 2020. In vergelijking met 2017 is het aandeel aanvragen voor familiehereniging van Syriërs gedaald: toen ging het nog om 59%. Het aandeel aanvragen voor familiehereniging van Eritreeërs is juist toegenomen (2017:20%), zij vormen nu de grootste groep. Het aandeel aanvragen van familiehereniging uit Yemen lijkt toe te nemen en ligt in de eerste vier maanden van 2020 op 5%. De samenstelling naar nationaliteit van de aanvragen voor familiehereniging is diverser geworden; de categorie 'anders' (38%) is toegenomen (2017:7%).

Figuur 9.2 Aanvragen voor familiehereniging naar nationaliteit, 2019 en januari-april 2020

Bron: IND, bewerking OIS

10 Draagvlak voor opvang en huisvesting in Amsterdam

Van 2015 tot en met 2018 onderzocht OIS periodiek het draagvlak onder Amsterdammers voor opvang en huisvesting van vluchtelingen. Sinds eind 2018 zijn deze draagvlakmetingen vervangen door enkele vragen in de Staat van de Stad enquête (oneven jaren) en in de Burgermonitor (even jaren). Dit is het tweede jaar dat de vragen over het opvangen van vluchtelingen zijn gesteld in een stadsbrede enquête.

Daarnaast onderzoekt OIS in opdracht van het programma Ongedocumenteerden (OJZD) in 2020 het draagvlak onder omwonenden van acht opvanglocaties voor ongedocumenteerden. De locaties worden in de loop van 2020-2021 in gebruik genomen. Ongedocumenteerden zijn migranten van wie het asielverzoek is afgewezen, maar die om uiteenlopende redenen niet uit Nederland vertrekken. Voor drie opvanglocaties is de draagvlakmeting al afgerond: Pieter Aertszstraat, Gerard Doustraat en Plantage Muidergracht. Dit hoofdstuk geeft een korte samenvatting van de belangrijkste bevindingen van de draagvlakonderzoeken.

Kernpunten Draagvlak

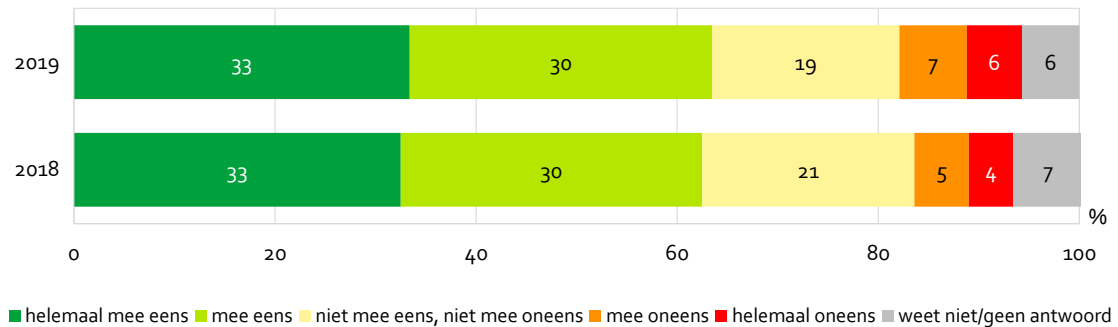
- Bijna twee derde van de Amsterdammers vindt het een goed idee om vluchtelingen op te vangen in Amsterdam.
- Ervaringen van Amsterdammers met opvang in de buurt zijn veelal positief of neutraal.
- Meerderheid omwonenden opvanglocaties voor ongedocumenteerden vindt het goed dat ongedocumenteerden worden opgevangen in hun buurt.

10.1 Twee derde Amsterdammers staat achter opvang

Uit de meting eind 2019 blijkt dat bijna twee derde van de Amsterdammers het een goed idee vindt om vluchtelingen op te vangen in Amsterdam (zie figuur 8.0). Dit is vergelijkbaar met 2018. Wel is het aandeel dat het hier niet mee eens is iets gestegen (van 9% naar 12%).

Net als in 2018 is het aandeel dat voor de opvang van vluchtelingen is onder hoger opgeleiden hoger dan onder middelbaar en lager opgeleiden. Vijfentachtig procent van de hoger opgeleiden is voor opvang van vluchtelingen in Amsterdam tegenover 54% van de middelbaar opgeleiden en 43% van de lager opgeleiden.

Figuur 8.0 Ik vind het goed dat er in Amsterdam vluchtelingen worden opgevangen, 2018-2019 (in procenten, n= 4.181 en n=2.663)

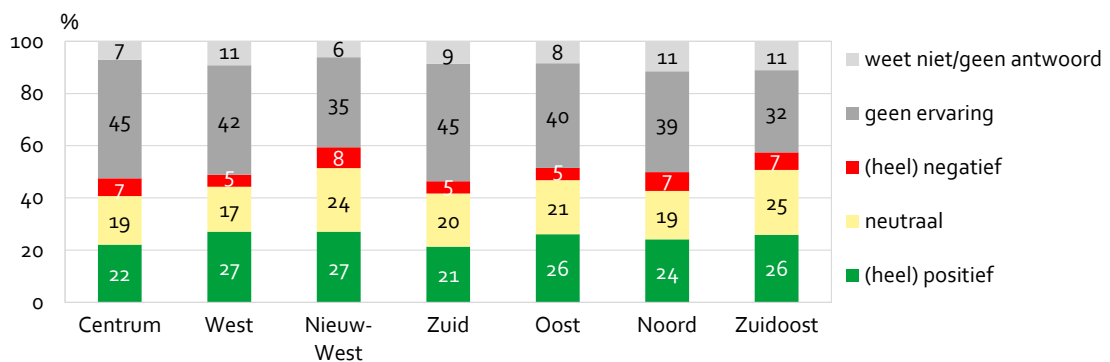

bron: OIS

10.2 Ervaringen Amsterdammers met opvang in de buurt zijn veelal positief of neutraal

Daarnaast hebben Amsterdammers vaker ervaring opgedaan met de opvang van vluchtelingen in de eigen buurt. In 2018 gaf 48% van de Amsterdammers aan geen ervaring te hebben met opvang in de buurt, in 2019 is dat 40%. Vooral in de stadsdelen Nieuw-West en Zuidoost hebben Amsterdammers ervaring opgedaan. Net als in 2018 ervaart het meerderendeel de opvang als positief of neutraal.

Figuur 8.1 Beoordeling opvang vluchtelingen in de buurt per stadsdeel, 2019 (in procenten, n=2630)

bron: OIS

Er zijn weinig verschillen tussen Amsterdammers met verschillende opleidingsniveaus als het gaat over ervaring met opvang in de buurt. Hoger opgeleiden geven iets vaker aan geen ervaring te hebben met opvang in de buurt (44% tegenover 34% onder lager opgeleiden).

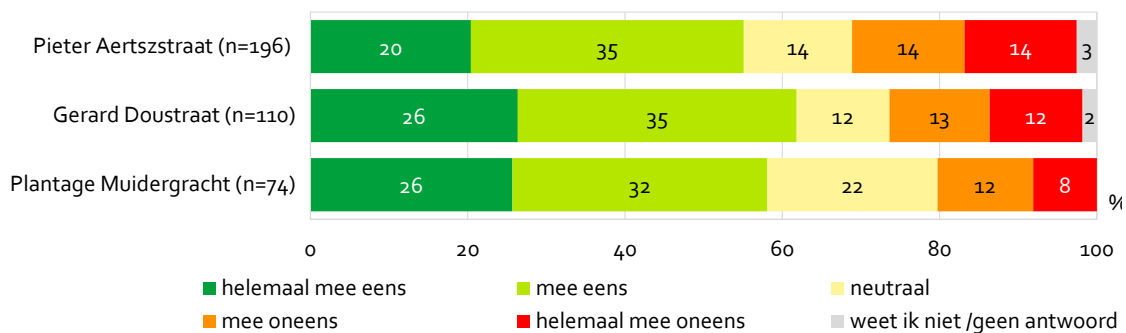
Daarnaast geeft de meerderheid (89%) van de Amsterdammers die positieve ervaringen hebben met de opvang van vluchtelingen in de buurt aan het een goed idee te vinden vluchtelingen op te vangen in Amsterdam. Van de Amsterdammers die negatieve ervaringen hebben met de opvang

van vluchtelingen in de buurt, vindt 70% het geen goed idee dat er vluchtelingen worden opgevangen in Amsterdam.

10.3 Meerderheid omwonenden opvang ongedocumenteerden voor opvang

Onder omwonenden van drie opvanglocaties voor ongedocumenteerden is de meerderheid (55%-61%) het er mee eens dat ongedocumenteerde Amsterdammers in hun buurt worden opgevangen (zie figuur 8.2). Een vijfde tot ruim een kwart van de omwonenden is het er mee oneens, blijkt uit de resultaten van de eerste drie metingen.

Figuur 8.2 Antwoorden op de stelling 'Ik vind het goed dat er in mijn buurt 24-uursopvang wordt aangeboden aan ongedocumenteerden', 2020.

bron: OIS

De volledige rapportages van de eerste drie draagvlakmetingen zijn beschikbaar via de website data.amsterdam.nl. De resultaten van de draagvlakmetingen rondom de locaties Van Leijenberghlaan, Anderlechtlaan, Marnixstraat en Overhoeks worden in 2021 gepubliceerd.

10.4 Context: Draagvlak opvang in Nederland

Uit een landelijke peiling van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG)²⁰ blijkt dat Nederlanders in 2019 negatiever zijn over het Nederlands opvangbeleid voor asielzoekers dan in 2017: toen was 38% van de Nederlanders negatief over het beleid en in 2019 is dat 43%. Ook leidt de komst van asielzoekers tot zorgen over verdrukking op de woningmarkt en de Nederlandse identiteit: in 2017 maakte 59% zich (enige) zorgen over de negatieve kanten van migratie, in 2019 is dat 63%. Opvang van asielzoekers in de buurt heeft geen negatieve effecten op het draagvlak voor opvang. Nederlanders die dicht bij een azc wonen, hebben juist vaker een positieve mening over asielzoekers dan Nederlanders die veraf wonen. In een ander onderzoek van de RUG²¹ kwam ook naar voren dat er onderscheid te maken is tussen de mening over het beleid zelf en over de

²⁰ Kuppens, T., Gootjes, F., Boendermaker, M., Gordijn, E., & Postmes, T. (2020) Ongenoegen, migratie, gastvrijheid en maatschappelijke onrust. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC).

²¹ Postmes, T., Gordijn, E., Kuppens, T., Gootjes, F., & Albada, K. (2017). Draagvlak migratiebeleid. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC).

uitvoering van het beleid. Bijvoorbeeld driekwart van de Nederlanders is het er mee eens dat migranten die illegaal naar Nederland zijn gekomen moeten vertrekken uit Nederland. Tegelijkertijd is twee derde ontevreden over de uitvoering van het terugkeerbeleid van deze migranten.

Positief of negatief over opvang: welke factoren spelen mee

Op basis van literatuuronderzoek door het WODC²⁰⁻²¹ zijn er drie factoren te benoemen die een negatieve invloed hebben op het draagvlak voor de komst van migranten. Ten eerste kan het idee dat sommige groepen en culturen niet samen kunnen leven een negatief effect hebben op het draagvlak. Mensen die geloven dat de nationaliteit van een persoon onveranderlijke eigenschappen met zich mee brengt die niet passen bij onze cultuur, staan vaker negatief tegenover de komst van migranten. Ten tweede kan draagvlak onder druk komen te staan wanneer er een gevoel is van competitie met de migranten, bijvoorbeeld op het gebied van huisvesting of werk. Dit wordt verstrekt wanneer een groep het gevoel heeft dat ze slechter af zijn dan andere groepen in de samenleving. Ten derde kan er een gevoel zijn van dreiging dat een negatief effect heeft op het draagvlak, bijvoorbeeld een bedreiging van de Nederlandse cultuur, maar ook angst voor terroristische aanslagen. Er zijn ook factoren die een positieve invloed kunnen hebben op het draagvlak voor migranten. Een van deze factoren is de mate waarin men zich bewust is van de migranten als medemensen. Bijvoorbeeld door inzicht te hebben in de persoonlijke omstandigheden en drijfveren van migranten. Tot slot heeft het algemene vertrouwen in de overheid een effect op het draagvlak: wanneer mensen vertrouwen hebben in de overheid, is er ook meer draagvlak voor het opvangen van asielzoekers.

11 Bijlage Voorzieningengebruik

Tabel 11.0 Voorzieningen per domein, hoofd- en subcategorie Zicht en Grip op Sociaal, 2019

domein	hoofdcategorie	subcategorie
inkomen	armoedebestrijding	minimavoorziening
	bijzondere bijstand	bewindvoering
		inkomen
		onderwijs en kinderen
		overig
		participatie
		werk
		wonen
		zorg en medisch
	levensonderhoud	levensonderhoud
	levensonderhoud baten	levensonderhoud baten
jeugd	(hoog)specialistische jeugdhulp	reguliere schuldhulpverlening
		specialistische schuldhulpverlening
		kinderopvang
		premies en onkostenvergoedingen
		ambulant
		dagbehandeling jeugdzorg
		dyslexie
		hoogspecialistische jeugdhulp (c)
	jeugdbescherming/-reclassering	specialistische jeugdhulp (b)
		verblijf
		vervoersdiensten jeugd
		jeugdbescherming/-reclassering
		afkoop
		buitenregionaal of landelijk aanbod
		jeugdhulp
		conversieproducten
zorg	vervoersdiensten onderwijs	vervoersdiensten onderwijs
	ambulant	ambulante ondersteuning
		dagbesteding
		hulp bij het huishouden
		persoonlijke verzorging
	samen doen	samen doen
	verblijf	beschermd wonen
		logeeropvang
		maatschappelijke opvang
	wonen en vervoer	vervoersdiensten
		vervoersvoorzieningen
		woonvoorzieningen

bron: Zicht en Grip op Sociaal, bewerking OIS

Gemeente Amsterdam

Onderzoek, Informatie en Statistiek

Postbus 658
1000 AR Amsterdam

data.amsterdam.nl